

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskernes Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

KENDSGERNINGER OM SYDSLESVIG

Landet og Folket. Historisk
Oversigt. Afstemningen 1920.
Valgtal 1921-33. Sydslesvig og
Nazismen. Da Tyskland brød
sammen. Flygtningene. De
danske Organisationers Vækst.
Skolerne. Englændernes Poli-
tik. Det danske Hjælpearbejde.
Udtalelser fra de danske poli-
tiske Partier om Sydslesvig.

FORLAGET AKTUELLE BØGER

KENDSGERNINGER OM SYDSLESVIG

Introduktion af
REDAKTØR TAGE JESSEN

Historisk Oversigt af
CAND. MAG. HELGE LARSEN

Redigeret af
JENS STUBKJÆR

KØBENHAVN
FORLAGET AKTUELLE BØGER

1946

KENDSGERNINGER OM SYDSLESVIG:

	Side
Sydslesvig — Landet og Folket	4
Sydslesvig i Historiens Lys	10
Afstemningen i 1920	16
Danske Stemmetal 1921—33	18
Sydslesvig og Nazismen	22
Den slesvigske Forening	24
Flygtningene i Sydslesvig	26
De danske Skoler	29
Det danske Hjælpearbejde	32
Foreningsret og Valgret	34
Officielle danske Erklæringer	38
De danske politiske Partier om Sydslesvig	39
Den britiske Note af 9. September 1946	51

Redaktionen sluttet den 12. September 1946.

Copyright by Forlaget Aktuelle Bøger 1946

MEDENS det sydslesvigske Spørgsmaal diskuteres stærkere end nogen Sinde, og efter at dets alvorlige Karakter er blevet understreget gennem den britiske Note af 9. September, udsendes denne lille Bog — ikke som et Indlæg for eller imod nogen af de Opfattelser, der er blevet gjort gældende, men alene som en Samling Kendsgerninger til Belysning af Udviklingen i Sydslesvig. Gennem en Skildring af Landet og Folket og en historisk Oversigt optrækkes Baggrunden for Udviklingen siden 1920, og derefter skildres denne i sammentrængt dokumentarisk Form med særlig Vægt paa Perioden efter den tyske Kapitulation.

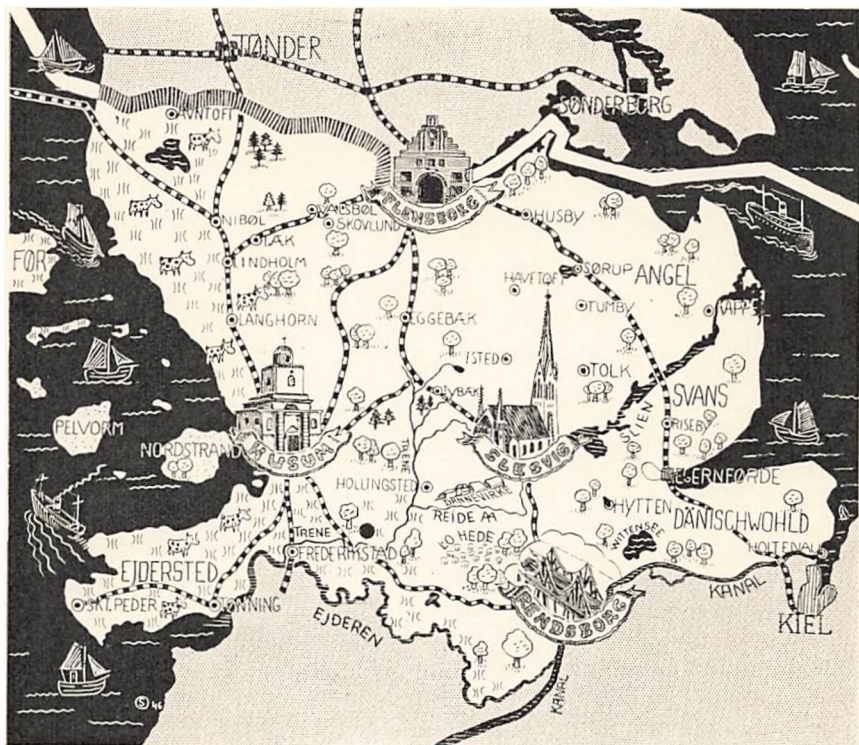
Hovedproblemet i det sydslesvigske Spørgsmaal: Den fremtidige statsretlige Stilling for Landet mellem Ejderen og den nuværende Grænse opløser sig ved nærmere Betragtning hurtigt i en hel Række Problemer — hvoraf de vigtigste grupperer sig om den stærke Vækst i de danske Organisationer, Flygtningene og den engelske Politik — og hvert af disse Spørgsmaal kan igen ses under forskellige Synsvinkler.

Der kan derfor næppe være Tvivl om, at den her givne rent faktiske

Fremstilling vil blive kommenteret paa højst forskellig Maade.

Det overdrages til Læseren selv at drage sine Slutninger.

Sydslesvig — Landet og Folket

Af Redaktør Tage Jessen, Flensborg Avis

LANDET mellem Statsgrænsen og den historiske Rigsgrænse ved Ejderen er af Omfang og navnlig af Indbyggerantal en Del større end det i 1920 genforenede Nordslesvig.

Hele Sydslesvigs Flademaal er knap 5000. Nordslesvigs knap 4000 Kvadratkilometer. — Her maa man dog huske.

at Danmark i 1864 beholdt „Firkanten“ omkring Ribe, „de 8 Sogne“ (Norre Tyrstrup Herred) syd for Kolding og Ærø.

Fraset de her nævnte „Udenværker“ er Nordslesvig fra 1920 til nu vokset fra 163,000 til 200,000 Indbyggere.

Sydslesvig havde for Hitlers Ver-

denskrig godt 330,000 Indbyggere, hvoraf 80,000 syd for Linjen: *Slien — Dannevirke — Trenen — Ejder-Mundingen*. Nu overstiger Tallet 600,000. Denne *kunstige Fordobling* skyldes som bekendt de *prøjsiske Flygtninge*, hvilket ogsaa for os Danske yderst alvorlige Problem Englænderne ikke har skabt, men arvet efter Nazismen.

Flensborg havde før Krigen omtrent 70,000 — nu over 100,000

Indbyggere, Slesvig godt 20,000 — nu 40.000. Husum er endog vokset fra knap 12,000 til over 30,000! I Landdistrikterne er Forholdene ikke bedre. I Flensborg Amts Landsogne er Befolkningen f. Eks. mere end fordoblet.

Flygtningeproblemet er den mest tungtvejende Realitet i det sydslesvigske Spørgsmaal. Skulde dette Problem blive *varigt*, turde det paa længere Sigt betyde den sydslesvigske Danskheds Livkvidering og i hvert Fald den biologiske Udslettelse af den hjemmehørende Befolkning som Helhed. Samtidig vilde det i stigende Grad indebære en alvorlig Fare for Statsgrænsen af 1920.

Vi vil et Øjeblik lade, som om Flygtningeproble-

Fra Vestlandet: Landskab fra Ejdersted ved Tønning

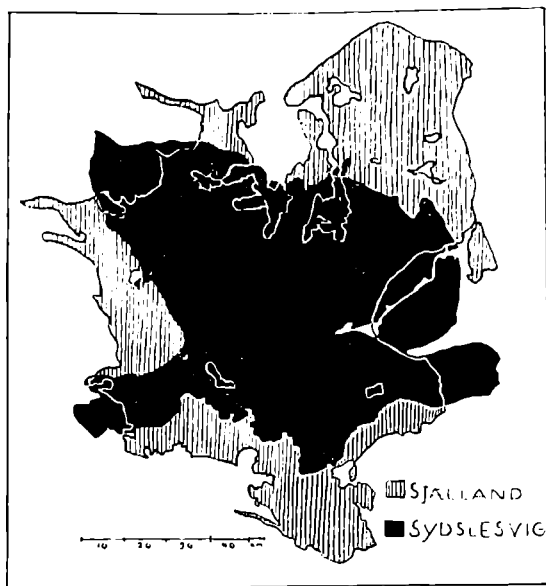
Udsigt over Slien ved Mysunde.

Fra Østlandet: Landevej ved Gelting Bugt, Angel.

met ikke eksisterede, og dvæle lidt ved Sydslesvigs Land og Folk, som det endnu er — eller var — før Aarsskiftet 1944/45.

Sydslesvigerne har siden Valdemar Sejrs Tid bestaaet af tre Stammer: 1) Sønderjyder i Hovedparten af Landet, d. v. s. ned til Egernsførde Fjord, 2) Nordfriserne paa Vesterhavszæerne, Halvøen Ejdersted og en smal Strimmel langs med Vestkysten, 3) Neder-saksere — dog med stærk jysk Islæt — mellem Danevirke og Ejder.

Sydslesvig sammenlignet med Sjælland.

Største Delen af Sydslesvig er alt-saa gammel dansk eller sønderjysk Folkegrund. Nord for Egernsførde Fjord, Danevirke og Trenen er *Stednavnene* af samme Type som i Nordslesvig og det øvrige Danmark. Dette gælder stort set ogsaa det nordfrisiske Omraade. Mellem Danevirke og Ejder er Flertallet af

fremmed Type — dog isprængt danske Former.

I 1919 foreslog Englænderne og Franskændene Afstemningsomraadet udvidet mod Syd til Linjen Slien — Reide Aa (umiddelbart syd for Danevirke) — Trenen og Ejder-Mundingen (syd for Frederikstad og Tønning): den saakaldte „III. Zone“.

Landet nord for denne Linje kan betegnes som Sydslesvig i snævrere Forstand. Dets Beboere er *typiske Slesvigere*, hvis Familienavne for Størstedelens Vedkommende ender paa „-sen“.

Omraadet mellem denne Linje og den Del af Ejdergrænsen, der gaar fra Holtenu ved Kiel Fjord til Frederikstad (om man vil: „IV. Zone“ var indtil 1864 ogsaa dansk Rigsomraade.

Hjemstavnsforskeren Claus Eskildsen, Tønder, betegner denne sydligste Del af Sydslesvig som et „Ingenmandsland“. Det dannede oprindelig et af Skov („Dänischwohld“ eller Danskerskoven), Heder og Moser bestaaende, sparsomt af Jyder beboet Forterræn syd for Danmarks „kinesiske Mur“. Danevirke. Allerede paa

Valdemar Sejrs Tid koloniseredes det delvis syd fra. Herregaardslandet Svans (Halvøen mellem Slien og Egernsførde) har danske Stednavne og til Dels Bøndergaarde af dansk Type.

Men ellers er Omraadet mellem Danevirke og Ejder et *Overgangsland* fra Slesvig i snævrere Forstand til Holsten.

Udsigt over Flensborg.

Nord for Slien—Danevirke er alle gamle Bøndergaarde af næsten ublandet jysk Type. Nordfrisernes Gaarde afviger ikke væsentlig fra denne Grundform. En Undtagelse er de saakaldte „Hauberge“ paa Ejdersted. Her — som andetsteds paa Vestkysten — var Gaarden opført paa lave Forhøjninger („Værfter“) af Hensyn til Stormflodsfare, og da man ikke kunde udvide den i Bredden, byggede man et højt Tag (med store Loftsrum) over Gaardspladsen.

Størstedelen af Sydslesvig var indtil for kun 200 Aar siden dansktalende. Omkring ved 1780 uddøde den sønderjyske Dialekt i Svans, og samtidig begyndte *Sprogskiftet* i det sydlige Angel og nord for Vejen mellem Slesvig og Husum. Nu tales der kun overvejende eller delvis Dansk nord for Linjen Flensborg—Valsbøl—Skovlund—Læk—Klægsbøl.

Ogsaa de nordfrisiske Dialekter har

i stor Udstrækning maattet vige for Plattysk. Vigtigt er, at Omgangssprog og nationalt Sindelag langt fra altid falder sammen.

Hovedgrunden til dette Sprogskifte er, at Sydslesvig i Hovedsagen fik tysk Skriftsprog efter Reformationen.

Det sydslesvigske Landskab kan tredeles ved Skillelinjer fra Nord til Syd. Øst for Flensborg—Slesvig—Egernførde har vi kuperet Terræn og frodig østjysk Natur. Et ejendommeligt bakket Terræn er de saakaldte „Hyttten Bjerge“ nordøst for Rendsborg. Midtlandet præges af den flade, delvis ufrugtbare Højderyg. Paa Vestkysten har vi den fede, frugtbare Marsk, til Dels indvundet fra Vesterhavet og værnet mod Vadehavet af Diger. Paa Vesterhavsøerne og Ejdersted, der markerer den oprindelige Kystlinje (for ca. 2000 Aar siden) genfinder vi lignende Klitrækker som i Nørrejylland.

Hvorledes virker Sydslesvig som

Helhed? — Det afhænger af, hvorfra man kommer.

Den, der kommer *nordfra*, bliver ganske naturligt slaaet af Landets *tysktalende Karakter*. Den 30 Kilometer lange Flensborg Fjord danner en skarp Sprogrænse, medens der — som før nævnt — endnu tales meget Sønderjysk i Midtlandets nordligste Sogne.

Det stik modsatte Indtryk faar den opmærksomme Iagttagere, der (til Fods eller paa Cykel) kommer til Sydslesvig fra *Holsten*.

Nord for Ejderen skifter Landet gradvis Karakter. Nord for Egernefærde endnu mere. Nord for Slien—Danevirke er det i Bund og Grund forskelligt fra Holsten.

Den store og særdeles naturskønne Halvø Angel virker som en tysksproget Udgave af Als eller Sundeved. Geestlandet nord for Danevirke er til Trods for det indtrængte plattyske Omgangssprog typisk jysk. — Ejderens Munding danner et skarpt Skel mellem gammel nordfrisisk Folkegrund og Ditmarsken.

Sydslesvig er et usædvanlig interessant Land.

Det rummer en *Rigdom af Minder*: Danevirke-Komplekset med dets 300-aarige Tilblivelseshistorie (den første Vold anlagt af Gudfred eller Gøtrik omkring Aar 800); den mægtige Halvkreds vold omkring det gamle Hedeby, hvor Jordbunden bogstavelig talt er mættet med Kulturlag og Redskaber — et Slags hensmuldret Pompeji; Runestenene; en uendelig Mængde danske og tyske Kulturmindesmærker; talrige Rester af en rig og særpræget Arkitektur; Valpladserne og Gravene fra de slesvigske Krige o. s. v.

Hertil kommer saa det levende og trofaste *dansksindede* Mindretal.

I blodsmæssig Henseende er Størstedelen af Sydslesvig selvfølgelig langt nærmere beslægtet med Nordslesvig (og Nørrejylland) end med Holsten. Oprindelig var Nord- og Sydslesvig jo to Alen af samme Stykke.

De forskellige Kultursprog siden Reformationen har uundgaaeligt medført en *dyb indre Forskel* mellem de to Halvdele af det gamle Begreb Sønderjylland og været Forudsætningen for Slesvigs Deling i 1920. Siden da er Forskellen blevet uddybet. Nordslesvig er i Løbet af 56 Aars Nationalitetskamp og ikke mindst ved den rivende Udvikling siden Genforeningen blevet et *Stykke Jylland* med sønderjysk Særpræg, medens Sydslesvig er et *Stykke Slesvig* med sønderjysk Islæt og Skueplads for et *fredeligt dansk Kulturarbejde* blandt den Del af Befolkningen, der ønsker at faa Del i dansk Kultur.

Til Trods for den ved ydre Paavirkning fremkaldte dybe Forskel mellem de to Dele af det gamle Hertugdømme er ogsaa Sydslesvig et *typisk Grænse-land*, skønt Nationalitetskampen i Nordslesvig kun sendte svage Dønninger derned.

Før 1864 har Sydslesvig aldrig hørt til Tyskland, endsige til Prøjsen. I over 1100 Aar udgjorde det en Del af Danmarks Rige. Til Gengæld har det i Aarhundreder været nærmere knyttet til Holsten, end Nordslesvig var.

Disse to modstridende historiske Faktorer har skabt den *sydslesvigske Dualisme*. En tilsvarende Grænselandsmentalitet findes ikke i Holsten.

Den storpolitiske Konjunktur efter

Fra Øen Pellworm: Den gamle Kirke midt i Marsken.

Napoleonskrigene og Danmarks Ulykker skabte den nationale Løsrivelsesbevægelse i Holsten. En stor Del af Sydslesvigerne blev for hundrede Aar siden mere eller mindre passivt revet med af *Slesvig-Holstenismen*. Det var eet Udslag af deres Dualisme. Indtil da havde de følt sig som loyale, kongetro *Slesvigere* og solidariske med den danske Helstat.

Nutidens „Napoleontid“ med dens trediveaarige storpolitiske Omvæltninger (Verdenskrigen 1914—18, Hitlers Verdenskrig 1939—45 og tolv Aars nazistisk Diktatur) har fremkaldt en danskvenlig Bevægelse inden for vide Kredse af den indfødte Befolkning.

Dette Røre, denne *slesvigske Opvaagnen*, hvis Omfang og Varighed endnu ikke lader sig bedømme uhildet, kan i hvert Fald betegnes som et nyt — og for mange uventet — Udslag af den sydslesvigske Dualisme.

Den, der er opvokset i Sydslesvig,

kan ikke andet end elske dette fra gammel Tid tresprogede Land med dets Mangfoldighed af gamle danske og tyske Kulturminde.

Den 10. Februar 1920 fik *Nord-slesvig* Chancen til at blive sig selv, nemlig dansk.

Maatte det af en fremmadartet, præjsisk Folkevandring truede *Sydslesvig*, inden det bliver for sent, faa Chancen til dybest set at blive sig selv, nemlig *slesvigske*: en Bro mellem nordisk og tysk Kultur, et lille Svejts med fælles Hjemstavns-Landsmandsfølelse mellem Dansk, Tysk og Nordfrisisk.

Dersom det „elskede, omstridte Land“ Sydslesvig med dets historiske Dualisme og omtumlede Skæbne fik Lov til at falde til Ro og blive sig selv, har det en Mulighed for at kunne udvikle sig til en lille Fredens Oase i Fremtidens Europa.

Tage Jessen.

Danevirke i Dag — misprydet af en tysk Tankgrav.

Sydslesvig i Historiens Lys

Af cand. mag. Helge Larsen

ALLE historiske Kendsgerninger taler for, at hele Slesvig, bortset fra de frisiske Egne i Vest, oprindelig var rent dansk Omraade, idet de øde Egne omkring Ejderen synes at have dannet Grænsen mellem dansk og tysk.

De historiske Kilder er op til Vikingetiden meget sparsomme, men *Stednavnene* viser meget tydeligt, at Slesvig har været dansk Omraade, i hvert Fald fra Folkevandringstiden. Der findes i Slesvig Stednavne fra før Folkevandringstiden, som ender paa *-ing*, *-um* og *-stad*. Tilsvarende Navne findes overalt i Tyskland, i Skandinavien og i England, og de siger derfor ikke noget om, hvorvidt Slesvig har været dansk eller tysk. Ser man derimod paa Stednavnene fra *efter* Folkevandringen viser disse sig at svare ganske til Stednavnene i det øvrige

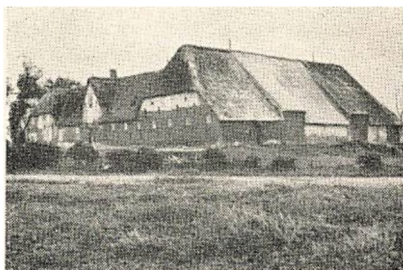
Danmark. Dette gælder Stednavne, som ender paa *-lev*, *-bøl*, *-mark*, *-toft*, *-by*, *-ager*, *-skov* og *-lund*. Ingen af disse Stednavne finder man længere mod Syd end til Egnen omkring Ejderen. Om Stednavnene med *Endelsen -torp* gælder, at de ogsaa forekommer i Tyskland i *Formen -dorf*, men de slesvigske *-dorf*-Navne har altid som første Led en eller anden dansk Betegnelse. Af *typisk tyske* Stednavne findes ingen.

At Slesvig var rent dansk Omraade fremgaar ogsaa af Redskaber og Folke-dragter og ikke mindst af Byggeskikken. Den, der i Dag rejser gennem Slesvig ser let Ligheden mellem danske og slesvigske Bondegaaarde.

Endelig kan nævnes, at den gamle danske administrative Inddeling med Herreder og Sysler findes ned til Ejderen, men ikke syd for denne.

I naturlig Fortsættelse af, hvad man har kunnet læse ud af Stednavne og Oldtidsminder ligger de første Beretninger fra den historiske Tid, der kan regnes fra omkring Aar 800. Man træffer her den danske Konge *Godfred*, som laa i Krig med den frankiske Kejser *Karl den Store* og til Værn mod Truslerne fra Syd anlagde det ældste *Danevirke*. (Se nedenfor). I det følg. Par Hundrede Aar udbyggedes yderligere Danskernes Stilling i Sydslesvig, og omkring 1025 — under Knud den Store — anerkendtes fra tysk Side Ejderen som Grænse mellem Danmark og Tyskland, hvilket Ejderen vedblev at være indtil 1864. Slesvig udviklede sig i det 11. og 12. Aarhundrede videre som en Del af det danske Rige — fuldstændig ligestillet med de øvrige danske Provinser. I *kirkelig* Henseende blev Bispedømmet i Slesvig lagt ind under Ærkebispesædet i Lund, og *lov-mæssigt* fastslaas Slesvig som en Del af Danmark ved Indførelsen af Jyske Lov i 1241.

været Danmark overlegen og derfor i særlig Grad sat sit Præg paa Slesvig som den Landsdel, der laa det nærmest. Det gælder visse Tidsrum i Middelalderen, da tyske Købmænd havde næsten al Handel paa de danske Købstæder og bosatte sig der. De fleste Steder smeltede de sammen med den danske Befolkning, men i Slesvig ikke

Trelængen Gaard ved Nibøl.

i saa udstrakt Grad. Paa Reformations-tiden indførtes Luthers Lære tidligere i Slesvig end i det øvrige Danmark, og ganske naturligt var der derfor i en Aarrække en mere intim aandelig Forbindelse med det lutheriske Tyskland end med det katolske Danmark. Saaledes har aandelige Bevægelser med Udgangspunkt i Tyskland ofte tidligst og stærkest sat deres Præg paa Slesvig, hvad der naturligvis ikke var nogen Styrkelse for Danskheden.

En anden Aarsag til Tyskhedens Fremtrængen i Slesvig maa søges i de danske Kongers Dynastipolitik og Ønske om at udvide deres Besiddelser.

Danskhedens Tilbagegang

Men hvordan er det da gaaet til, at Sydslesvigs Befolkning i de følgende Aarhundreder blev tysktalende og tysksindet og Danskheden stadig trængt tilbage mod Nord?

Nogen enkelt udtømmende Forklaring gives ikke; mange forskellige Aarsager har virket sammen. Til visse Tider har Tyskland materielt og kulturelt

Hvad man véd om Danevirke

DANEVIRKE var i Middelalderen Danmarks Forsvarsanlæg mod Syd. Det beskyttede Indfaldsvejen til Danmark fra Tyskland, der gik over den 15—17 km brede Landstrækning mellem Sliens inderste Vig i Øst og de store utilgængelige Sumpe og Moser i Vest. Det blev opført i flere Tempi. Den ældste Del var en ca. 3 m høj og 12—13 m bred Jordvold; foran den var siden opført en 2½—3½ m høj og 3—4 m tyk Kampestenmur, og foran denne var igen senere bygget en 6—6½ m høj og 2 m tyk Teglstenmur, foran hvilken der var anlagt en Voldgrav. Den ældste Del af Danevirke er efter al Sandsynlighed bygget af den danske Kong Godfred omkring Aar 800. Kampestenmuren er blevet til halvandet Hundrede Aar senere paa Gorm den Gamles Tid, men hvem der har ladet den opføre kan ikke afgøres. Et langt senere Sagn har givet Gorm den Gamles Dronning Thyra Æren for Anlægget, men der findes ingen som helst sikre Holdepunkter for denne Antagelse. Teglstenmuren er bygget af Valdemar den Store omkring 1160. Det er første Gang, man finder Teglstenen, den af Ler formede og brændte Mursten, anvendt i Danmark.

Valdemar Sejrs erobrede det rent tyske Holsten, men havde ikke nogen dansk Overskudsbefolkning, der kunde kolonisere det. Tværtimod, under Foreningen med Danmark indvandrede tyske Bønder fra Holsten til det sydligste af Slesvig, som saaledes allerede i det 13. Aarhundrede blev delvis tysk præget. Valdemar Sejrs mistede Holsten igen, men den tyske Indflydelse i Slesvig bestod, og før sin Død begik Valdemar Sejrs endnu en skæbnesvanger Fejltagelse, idet han gav Abel, sin næstældste Søn, Slesvig som Hertugdømme, medens den ældste Søn, Erik Plovpenning, skulde efterfølge ham som Konge. Efter Erik Plovpennings Død valgtes Abel til Konge, og da han døde et Par Aar efter, blev Valdemar Sejrs tredje Søn, Kristoffer, Danmarks Konge.

Imidlertid mente Abels Slægt at have Krav paa Tronen, og for at stille den tilfreds, fik den Arveret til Slesvig og udvidet Myndighed, saa Slesvig eller Sønderjylland, som det nu ogsaa kaldtes, ene blandt alle danske Landsdele indtog en Særstilling. Det var særlig farligt, fordi det var Grænselandet, og fra nu af henvendte de sønderjyske Hertuger sig ofte til Greverne i Holsten for at faa Støtte til deres Krav over for det danske Kongehus.

De svage danske Konger Erik Menved og Kristoffer 2. tyede ogsaa til de rige holstenske Grever for at laane Penge og gav dem som Sikkerhed Pant i Danmark, indtil de fra 1332 til 1340 var de egentlige Herrer i Landet. Deres Indflydelse Nord for Kongeaaen fik Valdemar Atterdag dog omsider fjernet, men hans Bestræbelser for at uddrive dem fra Slesvig og atter indlemme denne Landsdel helt og fuldt i det danske Kongerige mislykkedes, og bedre gik det ikke Dronning Margrete og Erik af Pommern i deres Forsøg paa at give Slesvig samme Stilling som de andre danske Landsdele.

Alt imens havde holstenske Herremænd faaet Godser i Slesvig, og det blev derfor i deres økonomiske Interesse, at Slesvig og Holsten ikke adskiltes — og det betød naturligvis fortsat tysk Infiltration i Slesvig.

Slesvig-Holsten „evig udelt“

I 1459 uddøde den hidtil regerende Fyrsteslægt, og det slesvig-holsten-

ske Ridderskab henvendte sig derefter til Kong Christian 1. af Danmark og tilbød at vælge ham til Hertug af Slesvig og Greve af Holsten paa den Betingelse, at de to Lande skulde være „evig udelte sammen“. Dette gik Christian 1. i 1460 ind paa, og dermed var den nære Sammenknytning mellem det gamle danske Slesvig og det rent tyske Holsten, der oven i Købet var Len af det tyske Rige, officielt fastslaaet. Slesvig-holstenerne har Gang paa Gang — helt op til den allerseneste Tid — henvist til denne Bestemmelse fra 1460 i deres Bestræbelser paa helt at løsrive Slesvig.

Paa Chr. IIIs Tid (1544) deltes Slesvig og Holsten trods Bestemmelsen fra 1460 i en kongelig Del, der regeredes af den danske Konge, og en hertugelig Del, der regeredes af de gottorpske Hertuger, nedstammende fra Christian 3.s Broder Adolf. Delingen var foretaget saadan, at hver havde en Del af Slesvig og en Del af Holsten. Den gottorpske Del omfattede Aabenraa og Tønder Amtet samt Husum og Slesvig med Gottorp Slot og i Holsten Kiel. De gottorpske Hertuger stillede sig snart i Opposition til Danmark og samarbejdede med Landets Fjender og fremmede derved den tyske Indflydelse i Slesvig, ikke mindst da de 1665 havde oprettet Universitetet i Kiel, hvorfra de hentede deres Embedsmænd med tysk Uddannelse og tysk Talesprog.

Efter den store nordiske Krig maatte Gottorperne i 1720 opgive deres Besiddelser i Slesvig, men Slesvigs Stilling inden for det danske Monarki vedblev alligevel at være meget uheldig. Administrativt og økonomisk var Slesvig nøje knyttet sammen med det rent tyske Holsten. De to Hertugdømmer hørte sammen under det tyske (senere det slesvigholstenske) Kancelli i Centraladministrationen i København; de havde deres eget Møntvæsen, og en Tid lang udgjorde de et eget Toldomraade, idet Toldgrænsen gik ved Kongeaaen, ikke ved Ejderen.

Retssproget og Øvrighedssproget var Tysk i hele Slesvig, og saa at sige alle Embedsmænd var uddannet ved det tyske Universitet i Kiel. Kirke- og Skolesprog var Tysk i Syd- og Mellem-slesvig; kun i Nordslesvig var det Dansk.

Alt dette var naturligvis egnet til at hemme Danskheden i Slesvig og hjælpe Tyskheden frem, hvad Udviklingen fra 1800 til 1848 tydeligt viser. Indtil 1800 var Befolkningens Omgangssprog Dansk ned til Danevirke; kun Overklassen, bestaaende af Godsejere og Embedsmænd, talte Tysk. I Byerne Slesvig og Flensborg taltes dog overvejende Plattysk. Efter 1800 begyndte imidlertid det danske Folkesprog i Angel (Halvøen mellem Slien og Flensborg Fjord) at vige nordover under Indflydelse af det tyske Kirke- og Skolesprog og sydgaaende Handelsforbindelser, og med Sprogskiftet fulgte et Sindelagsskifte, først hos Storbønderne, siden hos Smaafolk. Ved 1848 var det kommet saa vidt, at Sydangel var helt, Nordangel halvvejs plattysk-talende.

**1848—50
og 1864**

Enevoldskongerne havde ikke nogen Forstaelse af Nationalitetstanken. For dem gjaldt det om at bevare Kronens Besiddelser — Danmark, Slesvig og Holsten — som en Helhed, men hvad de forsømte, tog de dansksindede Slesvigere, ledet af Docent i Dansk ved Kiels Universitet, Kr. Flor, sig af efter 1830, da Danskheden i Slesvig vaagne- de foranlediget af Slevigholstenernes Krav om Slesvigs og Holstens Løsrielse fra Danmark og Tilslutning til det tyske Rige.

Den bevidste Danskheds aabne og demonstrative Fremtræden kan dateres fra den 11. Novbr. 1842, da Hiort Lorenzen rejste sig i Slesvigs Stænderforsamling og meddelte, at han, der tidligere havde talt Tysk, fremtidig agtede at benytte det danske Sprog. Hans Tale blev strøget i Protokollen og Stænderforsamlingens tyske Sekretær skrev i Marginen: „*Han talte Dansk og vedblev at tale Dansk*“. Dette Op-

Hiort Lorenzen.

trin vakte kolossal Opsigt og blev Signalet til 1840'ernes store nationale Rejsning blandt de Danske baade Syd og Nord for Kongeaaen. Et levende dansk Arbejde blomstrede frem, tydeligst manifesteret i de store Møder paa Skamlingsbanken, hvoraf det første fandt Sted den 18. Maj 1843. En Maanedstid senere oprettedes den første danske rationalpolitiske Sammenslutning i Grænselandet, „Den slesvigiske Forening“. I November 1844 begyndte Rødding Højskole sin Virksomhed.

Ogsaa fra den anden Side arbejdedes ihærdigt. Slesvig-Holstenerne rejste stadig stærkere deres Krav om Slesvigs Optagelse i det tyske Forbund, og i Marts 1848 kom det slesvig-holstenske Øprør. Det blev nedkæmpet i Trearskrigen 1848—50, men Stormagterne modsatte sig, at Slesvig knyttedes nærmere til Danmark end Holsten. Danmark maatte derfor opgive Ejderpolitikken, hvorved man forstod Indlemmelse af Slesvig helt og fuldt i det danske Kongerige og Overladelse af Holsten til Tyskland. En *Helstatspolitik* var imidlertid ikke længer mulig, da Tyskerne ustandselig klagede over Til-

sidesættelse, og i 1863 besluttede Ministeriet Hall derfor trods Aftalerne med Stormagterne at genoptage Ejderpolitikken. Prøjsen og Østrig svarede med at erklære Krig Februar 1864, og i Maj maatte den danske Regering slutte Vaabenstilstand og indlede Fredsforhandlinger i London. Danmark tilbød en Deling af Slesvig ved Linjen Slien—Danevirke, Prøjsen forlangte Deling ved Linjen Aabenraa—Tønder, og da der ikke var Mulighed for at komme overens om en mellemliggende Grænse, fortsattes Krigen, indtil Danmark i Oktober maatte slutte Fred i Wien, hvorved ikke alene Holsten, men ogsaa Slesvig blev afstaaet.

Paragraf 5

Prøjsen og Østrig skulde være fælles om det erobrede Bytte, men i 1866

slog Prøjsen Østrig i en kortvarig Krig, og ved Freden i Prag bestemtes det, at Prøjsen alene skulde have baade Slesvig og Holsten. Kejser Napo-

H. P. Hanssen-Nørremølle.

leon 3. af Frankrig fik dog indføjet en Paragraf 5 i Fredsbetingelserne, der sagde, at Nordslesvigs Danskere skulde kunne vende tilbage til Danmark, hvis de ved en Folkeafstemning udtrykte Ønske derom, men der fastsattes intet om Tidspunktet for Afstemningen.

De dansksindede Slesvigere viste efter Afstaaelsen en lige saa trofast Kærlighed til Danmark som tidligere. Paragraf 5 vakte Haab om snarlig Genforening med Danmark, og da der 1867 holdtes Valg til den nordtyske Rigsdag, saa de det som en Prøve paa den endelige Afstemning. En Linje tæt syd om Flensborg og nord om Tønder satte Grænse mellem de Egne, hvor der var dansk, og hvor der var tysk Flertal. I den følgende Tid førtes Protestpolitik mod Prøjsen. De sønderjyske Land-

dagsmænd i den prøjsiske Landdag nægtede at aflægge Ed paa den prøjsiske Forfatning, og mange unge Mænd udvandrede til Danmark for at slippe for den prøjsiske Militærtjeneste.

1878 ophævede Preussen og Østrig efter fælles Overenskomst Paragraf 5,

og Nordslesvigerne forstod nu, at det vilde have

lange Udsigter med Genforeningen med Danmark. De lagde derfor deres Politik om. Landdagsmændene aflagde Eden, for at de i

den prøjsiske Landdag kunde fremføres deres Landsmænds

Red. Jens Jessen.

Synspunkter, og de unge Mænd blev i Nordslesvig og aftjente Værnepligten, hvor forhadet den end var. Udvandringen havde betydet en alvorlig Svækkelse af Danskheden. Parolen blev nu, at man skulde gøre sin Pligt som prøjsisk Statsborger, men samtidig ogsaa kræve sin Ret. I H. P. Hanssen-Nørremølle fik Nordslesvigerne en Fører, der forstod at udnytte alle Muligheder til Forbedring af Nordslesvigerne Kaar. Ikke mindst arbejdede han sammen med de frisindede tyske Partier og Socialdemokraterne, der var lydhyøre for de nationale Mindretals Krav. Redaktør Jessen, Flensborg Avis, stod stejlt og uforfærdet paa Danskhedens Krav i den udsatte Post mod Syd, hvor Tyskheden truede mest. De Danske samledes i tre store Foreninger, Sprogforeningen, Vælgerforeningen og Skoleforeningen; Forsamlingshuse rejstes i stort Tal (indtil 1914 over 50), og Foreninger i Danmark støttede Sønderjyderne, hvor de kunde. Resultatet af alt dette blev en stærkere og stærkere Samling om Danskheden.

Under v. Köller

Fra tysk Side blev der gjort, hvad man kunde, for at forty-

ske Nordslesvig. Domstole og Kommu-

neraad fortyskedes, og fra 1889 skulde praktisk talt al Undervisning foregaa paa Tysk, og Hjemmeundervisning taaltes ikke. Fra 1908 var i Sydslesvig dansk Sprog forbudt ved offentlige Møder. Under Overpræsident v. Køller (1897—1901) førtes en meget skarp Politik over for de Dansksindede med talrige Udvisninger, Arrestationer og Chikanerier. I Aarene op mod første Verdenskrig kom Kampen mere og mere til at staa om Jorden, idet Tyskerne forstod, at den selvejende Bondestand var en af Danskehedens stærkeste Støtter. Den tyske Regering støttede Opkøb af Jord, Bosættelse af Tyskere og søgte paa alle Maader at betrygge tysk Jordejendom. Som Modtræk oprettede Danskerne den nord-slesvigske Kreditforening for at sikre Jordens Forbliven paa danske Hænder.

Under Verdenskrigen dulle Sønderjyderne Kaar med Tyskerne. Hvor tungt det end var, maatte de gaa i Krig for Tysklands Sag, og de fire Krigsaar kostede dem ca. 5000 Faldne, men da det blev klart, at Tyskland vilde tabe Krigen, forstod de, at nu vilde Genforeningen med Danmark komme.

H. P. Hanssen rejste i den tyske

Rigsdag Krav om Afstemning i Nord-slesvig, og i Oktober 1918 vedtog den danske Rigsdag, at der skulde rettes Henvendelse til de sejrende allierede Magter om, at den Del af Slesvig, som ved en Folkeafstemning gav Udtryk derfor, maatte blive genforenet med Danmark.

Dette blev akcepteret af de Allierede, og efter Afstemningerne i 1. og 2. Zone den 10. Februar og 14. Marts 1920 (se Resultater og Kort Side 16) blev 1. Zone af de Allierede overdraget til Danmark. Den 10. Juli red Kongen over den gamle Grænse ind i det atter danske Nordslesvig.

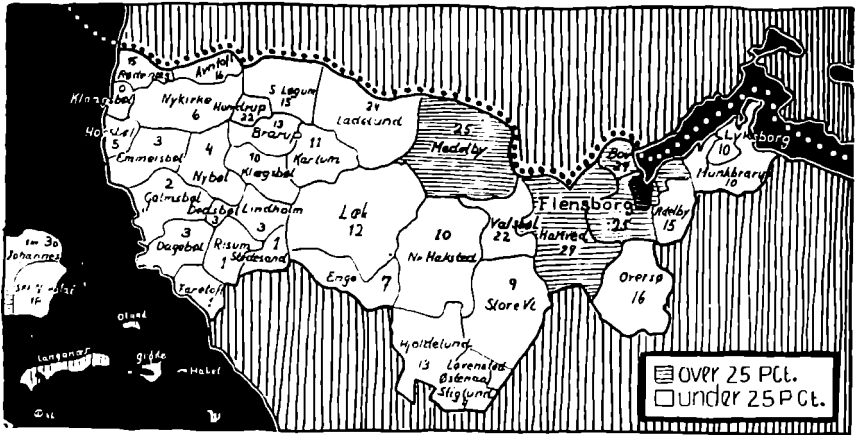
Umiddelbart efter Afstemningen i 2. Zone rejste „Flensborg-Folkene“ en Bevægelse for paa Trods af Afstemningsresultatet at faa Flensborg til Danmark. Regeringen Zahle holdt paa, at Afstemningen skulde respekteres, og denne Strid førte — sammen med indrepolitiske Modsætninger — til Regeringens Afskedigelse den 29. Marts. Efter Valget den 23. April, som blev et Nederlag for det radikale Parti og førte til Dannelse af Ministeriet Neergaard, søgte man at opnaa en Internationalisering af 2. Zone, men uden Resultat.

Helge Larsen.

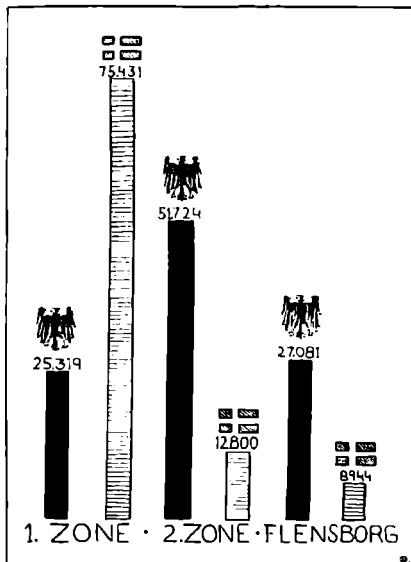
Friserne er et Folk for sig

NORDFRISERNE bor paa Slesvigs Vestkyst fra Køjer i Nord til Husum i Syd. De er en bortsprængt og nu delvis isoleret Gren af den frisiske Stamme, som i ældre Tid beboede hele Vesterhavskysten fra Vidaaens Udløb ved Tønder til det sydlige Holland. De har deres eget Sprog og en egen, dog ikke særlig omfattende Litteratur. I de sidste 50 Aar har der været Bestræbelser i Gang for at værne det nordfrisiske Sprog mod Uddøen. I 1902 stiftedes „Nordfriesisches Verein für Heimatkunde und Heimatliebe“, som var orienteret mod Tyskland. I 1923 oprettedes „Den slesvigske-frisiske Forening“, som ønskede Samarbejde med det danske Mindretal i Sydslesvig, samtidig med at den arbejdede for Bevarelse af frisisk Sprog og Kultur. Ved flere Lejligheder er efter den tyske Kapitulation blevet tilkendegivet Ønsker fra den nordfrisiske Befolknings Side om Tilknytning til Danskheden i Sydslesvig og til Danmark.

Afstemningen i 1920

Danskhedens procentvise Andel i Stemmerne i 2. Zone.

Tyske og danske Stemmeta!
i 1. og 2. Zone.

I Versaillestraktatens Artikel 109 blev fastslaaet, at Grænsen mellem Danmark og Tyskland skulde fastsættes i Overensstemmelse med Befolkningens Ønske, og i de følgende Artikler gives nærmere Regler for, hvordan Afstemningen skulde finde Sted. De tyske Tropper og Myndigheder skulde trækkes tilbage og Omraadet stilles under en international Kommissions Kontrol. Dens Medlemmer var Charles M. Marling (England), som var Kommissionens Præsident, Paul Claudel (Frankrig), T. T. Heftyte (Norge) og Oscar von Sydow (Sverige) samt C. Brudenell-Bruce (England), som var assistende britisk Kommissær og Generalsekretær.

Den 10. Februar fandt Afstemningen Sted i 1. Zone, som omfattede Landet mellem Kongeaen og den saakaldte Clausen-Linje, opkaldt efter Historikeren H. V. Clausen, der i Forstaaelse med H. P. Hanssen havde trukket denne formodede Grænselinje ud fra sit indgaaende Kendskab til de nationale Forhold i hvert eneste Sogn. Der blev i 1. Zone afgivet 75.431 Stem-

mer for Danmark og 25,319 for Tyskland. Af de afgivne Stemmer hidrørte ca. 10,000 fra Tilrejsende nord fra og ca. 9000 fra tilrejsende syd fra — idet ifølge Reglerne alle, som var født i Landsdelen, kunde stemme.

Den 14. Marts foregik Afstemningen i 2. Zone, som omfattede Flensborg og Mellemslesvig — som angivet paa hoshstaaende Kort. Resultatet blev 12,800 Stemmer for Danmark og 51,724 for Tyskland, deraf i Flensborg 8944 dan-

ske og 27,081 tyske Stemmer. Af Tilrejsende var der 1349 nord fra og 7695 syd fra.

Sydligere fandt ingen Afstemning Sted.

Hele 1. Zone blev derefter givet tilbage til Danmark. Overdragelsen fandt Sted den 15. Juni 1920.

Her bringes de danske og tyske Stemmetal fra de enkelte Afstemningskredse i 2. Zone:

	Dansk	Tysk	S. Lygum	95	480	Galmsbøl	8	392
Flensborg By	8,944	27,081	Humtrup	72	253	Faretoft	5	528
Bov	128	312	Ibrarup	51	357	Gudskogene	—	—
Hanved	582	1,419	Karlum	32	254	Marsum (Slld)	87	267
Valsbøl	90	313	Klægsbøl	52	455	Vesterland		
N. Haksted	77	733	Læk	241	1,845	(Slld)	—	21
Vi	75	760	Enge	47	612	Keltum (Slld)	130	1,188
Oversø	148	788	Stedesand	4	398	List (Slld)	7	44
Adelby	107	615	Aventoft	50	271	Skt. Johanns		
Lyksborg	95	820	Rødenæs	45	250	(Föhr)	289	662
Munkbrarup	100	900	Nykirke	31	504	Skt. Nikolai		
Lluvad Først-			Klangsbøl	—	153	(Föhr)	251	1,113
distrikt	2	9	Horsbøl	12	240	Skt. Laurentii		
Stlgund (af			Embsbøl	14	512	(Föhr)	219	440
Jørl Sogn)	1	19	Nibøl	49	1,302	Amrum	81	483
Hjøldelund og			Risum	6	557			
Fjælde	75	672	Dedsbøl	12	430			
Medelby	189	349	Lindholm	19	730			
Ladelund	142	459	Dagebøl	12	338			
						Ialt i 2. Zone	12,800	51,724

Det danske Blad i Sydslesvig

FLENSBORG AVIS

FLENSBORG AVIS blev oprettet i 1869. Blandt Stifterne var det senere Medlem af den tyske Rigsdag Gustav Johannsen, som i en Aarrække redigerede Bladet. 1882 blev Jens Jessen Redaktør. Han ledede Bladet med stor Dygtighed og talte uforfærdet Danskhedens Sag. Gang paa Gang vakte hans Artikler de tyske Myndigheders Vrede, og han maatte tilbringe ikke mindre end 3 Aar og 2 Maanedre i Fængsel. 7 af Bladets Medarbejdere tilbragte ind-

til Verdenskrigen tilsammen næsten 10 Aar i tysk Fængsel. Efter Jens Jessens Død i 1906 overtoges Bladets Ledelse af E. Christiansen. Under Nazistytret og navnlig i Krigsaarene oplevede Flensborg Avis en uhyre vanskelig Periode med bestandige Indgreb og Forbud. Man forbød Redaktør Christiansen at komme paa Bladet, og i 1941 afgik han ved Døden. Flensborg Avis' nuværende Redaktører er Lorens P. Christensen og Tage Jessen med førstnævnte som Ansvarshavende. Bladets Oplag er siden den tyske Kapitulation steget meget stærkt og ligger nu paa ca. 31.000. Trods gentagne Henvendelser derom, ogsaa fra officiel dansk Side, er Flensborg Avis endnu ikke (1. Septbr. 1946) blevet fritaget for britisk Forensur.

Under forskellige Former har Flensborg Avis udsendt tysksprogede Udgaver, som har været af stor Betydning i Nationalitetskampen. Disse Udgaver tillades for Tiden ikke.

Danske Stemmetal 1921 — 33

DET danske Mindretal i Sydslesvig opstillede Kandidater til Rigsdagsvalgene og de kommunale Valg, der fandt Sted fra 1921 til 1933. Til Rigsdagsvalgene var Kandidatopstillingen nærmest af symbolsk Karakter, idet der til Opnaaelsen af et Mandat krævedes et saa stort Stemmetal, at det danske Mindretal aldrig kunde komme i Betragtning, men i de kommunale Raad blev Mindretallet repræsenteret baade i Flensborg og i en Række andre Kommuner.

Da det danske Mindretal ikke kunde vente at opnaa Mandat ved Rigsdagsvalgene, foretrak mange Dansksindede ved Rigsdagsvalgene at stemme paa det af de tyske Partier, de mente at staa nærmest, og navnlig gik mange danske Stemmer over paa det tyske Socialdemokrati. Under Indtryk af denne Udvikling undlod det danske Mindretal i Flensborg at opstille nogen Liste ved Rigsdagsvalgene fra 1925 og

fremerter, hvorfor Dansksindede i Flensborg, som ikke ønskede at give deres Stemme til noget af de tyske Partier, var henvist til at stemme paa den danske Liste i Flensborg Landkreds.

Det første Valg efter Afstemningen i 1920 fandt Sted den 20. Februar 1921. De danske Lister fik 4723 Stemmer. Dette var langt færre end ved Grænseafstemningen. Som en af Aarsagerne til Nedgangen angaves, at mange Dansksindede efter Afgørelsen i 1920 var flyttet nordpaa. Det tyske Mindretal i Nordslesvig havde forholdsmæssig endnu større Tilbagegang.

Det højeste danske Stemmetal naaedes med 6761 ved Valget den 4. Maj 1928, da der var Valg baade til Rigsdagen og de kommunale Raad. Det laveste danske Stemmetal noteredes ved Rigsdagsvalget den 31. Juli 1932 med 1367. Sidste Mønstring af de danske Stemmer før Nazisternes Overtagelse

Danske Stemmetal i Sydslesvig 1921—33

	Flensborg By	Flensborg Landkreds	Sydlønder Kreds	Slesvig Kreds	Husum Kreds	Ejdersted Kreds	Egeruførde Kreds	Danske St. Ialt
R. L. 20. 2. 1921	3676	573	331	42	15	—	—	4723
R. K. 4. 5. 1924	4569	917	458	547	88	132	50	6761
R. 7. 12. 1924	3304	667	293	367	36	46	14	4727
K. 29. 11. 1925	—	387	346	1209	—	—	—	1942
R. L. 20. 5. 1928	1657	347	81	123	—	—	7	2215
			(83 frls.)					
K. 17. 11. 1929	2932	701	506	364	—	—	—	4503
R. 14. 9. 1930	1030	400	86	146	4	2	3	1671
			(73 frls.)		(11 frls.)			
L. 24. 4. 1932	1103	480	165	149	20	26	10	1959
R. 31. 7. 1932	741	447	97	59	8	11	4	1367
R. 6. 11. 1932	828	475	99	115	6	17	4	1544
L. 5. 3. 1933	1132	419	80	110	11	25	3	1780
K. 12. 3. 1933	3363	578	533	184	—	—	—	4658

R. = Rigsdagsvalg. L. = Landdagsvalg. K. = Kommunalvalg. Hvor der var to Valg paa samme Dag, er det højeste Stemmetal anført.

af Magten og den dermed følgende Afskaffelse af ordinære Valg var de kommunale Valg den 12. Marts 1933. Der blev da afgivet ialt 4658 danske Stemmer, deraf 3363 i Flensborg. Det samlede Antal afgivne Stemmer i Sydslesvig laa ved Valgene i Begyndelsen af Trediverne paa omkring 180,000.

Iøvrigt henvises vedrørende de dan-

ske Stemmatal ved Valgene fra 1921 til 1933 i Sydslesvigs 7 Opstillingskredse til Oversigten nederst paa forrige Side, medens Stillingen ved det sidste Valg for Nazisternes Overtagelse af Magten — Kommunevalget den 12. Marts 1933 — i Enkeltheder fremgaar af følgende Fortegnelse over de danske Stemmatal i de enkelte Sogne.

Danske Stemmatal ved Kommunevalget 12. Marts 1933

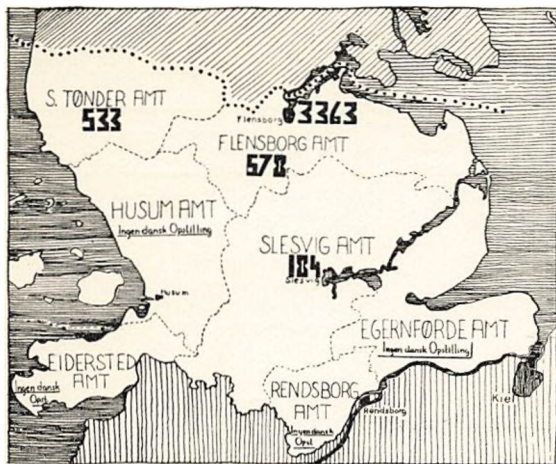
Flensborg By	3363	Hyrup	2	Pommerby	—
		Hørup	—	Rabøl	—
		Janneby	—	Ringsbjerg	1
		Jaruplund	70	Ryde	1
		Jerrishøj	8	Rylskov	—
		Julskov	2	Røjkjær	—
		Jørl	1	Sillerup	—
		Katry	—	Silversted	—
		Kelbæk	—	Skovbøl	1
		Kobbermøllen	20	Skovlund	7
		Kobbelled	—	Søllerup	—
		Kronsgaard	—	Stangled	—
		Kværn	—	Stenbjerg	1
		Langballe	—	Stenderup v. G.	1
		Langballekov	—	Stenderup v. H.	—
		Lebæk	—	Sterup	—
		Lille Solt	—	Sterupgaard	—
		Lille Vt	—	Stoltebøl	—
		Lille Volstrup	6	Store Solt	—
		Lindaa	1	Store Solt Skov	—
		Lindved-Lyngraa	—	Store Vt	—
		Lyshøj	—	Svakketorp	—
		Løstrup	—	Svendsby	—
		Maasbøl	—	Sønder Haksted	—
		Maasholm	—	Sønderso	—
		Markerup	—	Sønder Smedeby	—
		Meden	6	Sønderup	28
		Melby	—	Sorup	—
		Munkbrarup	—	Tarp	—
		Munkvolstrup	6	Tarup	20
		Molmark	—	Tastrup	—
		Nisvraa-Stohdrup	—	Terkelstoft	—
		Nordballe	—	Timmerslg	1
		Nyby	1	Tustrup	—
		Nybol	—	Ulstrup	2
		Nyhus	14	Undevad	—
		Nykirke	1	Vakkerballe	—
		Nørre Haksted	—	Valsbøl	17
		Oksager	2	Vanderup	1
		Oksagerskov	—	Veding	2
		Oksbøl	2	Ves	—
		Oversø	10	Vesebj	—
Lyksborg	27				
Aneby	—				
Barderup	1				
Barg	—				
Bilstoft	1				
Bogholm	7				
Boltoft	1				
Bredegade	1				
Brunsholm	—				
Bønstrup	—				
Dollerup	—				
Dollerupskov	1				
Eggebæk	—				
Ellund	4				
Eskris-Skovby	—				
Estrup	1				
Fludsby	—				
Frørup	2				
Gammelby	—				
Geltine	2				
Gotrupel	17				
Gremmerup	—				
Grumtofte	—				
Gulde	—				
Gundelby	—				
Hanved	27				
Harreslev	234				
Hasselbjerg	—				
Hatlund	—				
Havernæs	—				
Havrup	9				
Hodderup	—				
Holdnæs	3				
Husby	2				
Husbyskov	—				
Hyllerup	5				

Vesterskov ...	—	Klangsbøl ...	—	Vajgaard ...	1
Vinderød ...	—	Klintum ...	—	Venningssted ...	1
		Klægsbøl ...	17	Vesby ...	17
Ialt 1 Flensborg		Klægsø Kog ...	6	V. Snattebøl ...	1
Landk. ...	578	Kristian Albrekts Kog	6	Vestre ...	11
		Ladelund ...	41	Vimersbøl ...	—
Sydtønder Kreds		Lillehorn ...	—	Vriksum ...	—
	12/3	Lindholt ...	76	Østerby ...	14
	1933	List ...	1	Øvenum ...	—
Vesterland ...	1	Læk ...	18		
Vyk ...	6	Medelby ...	6	Ialt 1 Sydtønder Kr.	533
Agtrup ...	28	Midlum ...	1		
Alkersum ...	—	Morsum ...	22	Slesvig Kreds	
Arksum ...	2	Nebei ...	2	Slesvig By ...	106
Aventoft ...	9	Niblum ...	7	Kappel ...	2
Borgsum ...	—	Nibøl ...	33	Frederiksstad ...	20
Brarup ...	4	Norddorf ...	2	Arnholt ...	—
Dagebøl ...	1	Nykirke ...	10	Arnæs ...	—
Dedsbøl ...	9	Oldsum-Kilntum ...	3	Bargen ...	—
Dunsum ...	—	Rantum ...	—	Bergenhusen ...	2
Ellehoved ...	3	Risum ...	81	Bjernt ...	1
Emmelsbøl ...	1	Rodenæs ...	2	Bollingsted ...	—
Enge ...	11	Saude ...	1	Borne ...	—
Engehede ...	1	Skardebøl ...	2	Borgvedel ...	—
Faretoft ...	3	Soholm ...	—	Boskov ...	—
Gøtting ...	2	Spragebøl ...	—	Brarupskov ...	—
Holt ...	—	Stadium ...	—	Brebøl ...	—
Holtager ...	—	Stedesand ...	4	Brekling ...	—
Horsbøl ...	1	Sønderende ...	1	Brodersby ...	1
Humtrup ...	—	Sønder Løgum ...	11	Bustrup ...	—
Jarlund ...	11	Tinningsted ...	13	Bøglund ...	—
Kampen ...	2	Tlunn ...	4	Bøl ...	2
Karlum ...	18	Toftum ...	1	Bøl-Skovby ...	—
Køjtum ...	3	Uphusum ...	—	Børn ...	—
		Utersum ...	1	Dambholm ...	2

Rigsdagsvalget den 5. Marts 1933 — det sidste før Nazisternes Overtagelse af Magten

	Nazister	Tysk-Borg	Soc.	Kom.	Danske
Flensborg By ...	18,966	7,905	8,159	4,023	1,132
Flensborg Landkr. .	17,537	4,704	1,752	570	419
Sydtønder Kreds ...	14,039	2,873	1,704	603	80
Slesvig Kreds ...	28,395	6,780	4,838	1,147	110
Husum-Ejderst. Kr.	22,820	4,804	3,684	1,376	36
Egernsørde Kreds...	12,327	3,197	4,296	2,052	3
Stemmer ialt	114,084	30,263	24,433	9,771	1,780

Dollerød Mk.	—
Drage ...	3
Dorpsted ...	—
Egenæs ...	—
Eillingsted ...	—
Erfde ...	2
Esmark ...	—
Espertoft ...	—
Faaretoft ...	—
Fovlløk ...	1
Friedrichsanbau ...	—
Friedrichsau ...	—
Fysing ...	—
Gammellund ...	—
Gl. Bennebæk ...	—
Gel ...	—
Geltorf ...	—
Gøttoft ...	2
Grumby ...	—

Danske Stemmetal ved Valget den 12. Marts 1933.

Grødersby	—	Nr. Brarup	1
Havetoft	—	Nørre Stabel	—
Havetofløjt	—	Obdrup	1
Hollngsted	2	Ravnkær	—
Husby	—	Rehbjerg	—
Isted	3	Ryde	—
Jagel	2	Rygge	—
Jydbæk	—	St. Jørgen	—
Ketelsby	1	Satrup	—
Kisby	—	Savstrup	—
Klus	—	Seeth	—
Klapholt	—	Skaleby	—
Klostergaard	—	Skolderup	—
Krop	2	Skovby	—
Kurborg	—	Skæggerød	—
Langsted	—	Snarup	—
Lille Bennelbæk	—	Stegsvig	—
Lille Danevirke	—	Stenfelt	2
Lille Reide	—	Stolk	—
Lindaa	—	St. Danevirke	—
Lottorf	—	St. Reide	1
Lyrskov	—	Strukstrup	8
Løjt	—	Sylvested	—
Maarkær-Vesterskov	—	Sønder Brarup	3
Maarkær-Østerskov	—	Sønder Stabel	—
Meggerdorf	1	Taarsted	1
Meggerkog	—	Tetenhusene	—
Moldened	—	Tielen	—
Neder Selk	2	Tolk	9
Notfeld	—	Tolk-Skovby	—
Nybjernt	—	Torsballe	—
Nyhol	—	Treja	—
Nyhorn	—	Tumby	—

Ulsnæs	—
Vakkerød	—
Vester Akeby	—
Wolde	1
Ølsby	—
Ørsbjerg	—
Øvre Selk	—

Slesvig Kr. ialt ... 184

Øvrige Sydslesvig

Fra Husum Kreds, Egernførde Kreds og Ejdersted Kreds forelaa ved dette Valg ingen danske Stemmer. Ved Rigsdagsvalget en Uge i Forvejen var der af danske Stemmer i

Husum Kreds	11
Ejdersted Kreds	25
Egernførde Kreds	3

Byrådsvalget i Flensborg den 12/3 1933 — det sidste før Nazisternes Overtagelse af Magten

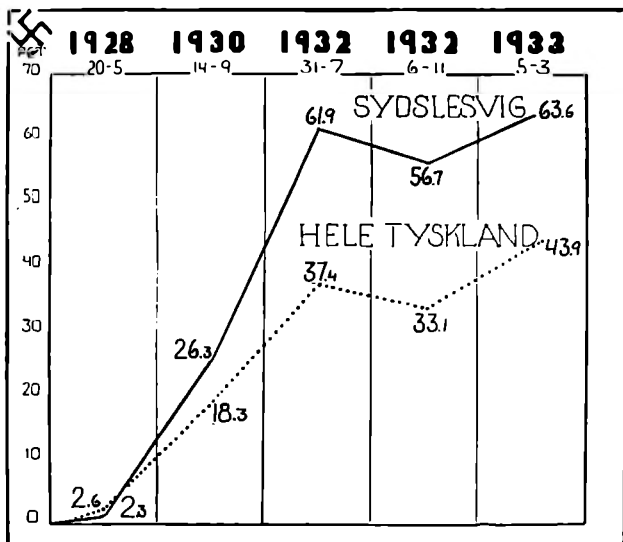
Nazister	15.645
Socialdem.	6769
Kommunister	2113
Nat. Flensb. Blok	6490
Soc. Kampfællesskab	23
Dansk Liste	3363
S. A. P.	146
Arbejdsfællesskab af frie Vælgere	143

Afg. St. I ialt 34,692

De detaljerede Stemmetal for samtlige Valg i Sydslesvig 1921—33 findes i Franz von Jessen: Haandbog i det slesvigske Spørgsmaals Historie 1900—1937, Bind III.

Sydslesvig og Nazismen

FRA Slutningen af Tyverne til 1933 skete i den tyske Befolkning det politiske Omsving, der førte Hitler til Magten. Her er de nazistiske Stemmetal fra Sydslesvig (som er en Del af den tyske Valgkreds Slesvig-Holsten) for Rigsdagsvalgene 1928—33. Derefter afholdtes ikke Valg paa normal Maade. Nazisternes procentvise Andel i Stemmerne i Sydslesvig er udregnet. Til Sammenligning anføres de tilsv. Tal for hele Valgkredsen Slesvig-Holsten og for hele Tyskland samt de højeste og de laveste nazistiske Stemmepercenter i samtlige Valgkredse i Tyskland.

Nazisternes procentvise Andel i Stemmerne i Sydslesvig og i hele Tyskland ved Rigsdagsvalgene 1928—33.

Valget til den tyske Rigsdag 20.—5.—1928

	Afr. gyld. St.	Nazister	Naz. i %
Flensborg By ...	32,233	844	2,6
Flensborg Landkr.	18,107	314	1,6
Syd-Tønder Kr. ...	12,475	150	1,2
Slesvig Kr. ...	27,976	1,053	3,8
Husum Kr. ...	17,833	341	1,9
Ejdersted Kr. ...	5,522	108	1,8
Egernførde Kr. ...	16,809	254	1,5
Sydslesv. ialt ...	131,155	3,064	2,3
Slesv.-Holst. ialt ...	788,675	31,790	4,0
Hele Tyskland ...	30,738,762	809,939	2,6

Maksimum f. alle tyske Valgkredse: Øvre-bayern-Schwaben 6,2 % naz. Stemmer. Minimum: Østprøjsen 0,8 %.

Valget til den tyske Rigsdag den 14.—9.—1930

	Afr. gyld. St.	Nazister	Naz. i %
Flensborg By ...	38,152	6,313	16,5
Flensborg Landkr.	21,325	4,638	21,7
Syd-Tønder Kr. ...	17,607	4,448	25,3
Slesvig Kr. ...	33,523	11,946	35,6
Husum Kr. ...	20,524	7,544	36,8
Ejdersted Kr. ...	6,639	2,260	34,0
Egernførde Kr. ...	18,795	4,012	21,3
Sydslesv. ialt ...	156,565	41,161	26,3
Slesv.-Holst. ialt ...	890,693	240,287	27,0
Tyskland ialt ...	34,957,806	6,406,924	18,3

Maksimum f. alle tyske Valgkredse: Slesvig-Holsten: 27,0 %. Minimum: Württemberg 9,4 %.

Valget til den tyske Rigsdag den 31.—7.—1932

	Afg. fyld. St.	Nazister	Naz. 1 %
Flensborg By ...	37,379	17,135	45,8
Flensborg Landkr.	24,641	17,243	70,0
Syd-Tønder Kr....	26,589	17,148	64,5
Slesvig Kr.	41,074	28,821	70,2
Husum Kr.	25,987	17,816	68,6
Ejdersted Kr. ...	8,888	5,347	60,2
Egernførde Kr....	22,598	12,329	54,6
Sydslesv. ialt	187,156	115,839	61,9
Slesv.-Holst. ialt	992,568	506,117	51,0
Tyskland ialt	36,882,354	13,779,017	37,4

Maksimum f. alle tyske Valgkredse:
Slesv.-Holst. 51,0 % naz. Stemmer. Mini-
mum: Köln-Aachen 20,2 %.

Valget til den tyske Rigsdag den 5.—3.—1933

	Afg. fyld. St.	Nazister	Naz. 1 %
Flensborg By ...	40,503	19,664	48,5
Flensborg Landkr.	25,091	17,962	71,6
Syd-Tønder Kr....	19,587	14,393	73,5
Slesvig Kr.	41,787	29,014	69,4
Husum Kr.	26,046	17,842	68,5
Ejdersted Kr. ...	7,848	4,962	63,2
Egernførde Kr....	21,872	12,327	56,4
Sydslesv. ialt	182,734	116,164	63,6
Slesv.-Holst. ialt	1,004,421	533,743	53,2
Tyskland ialt	39,343,302	17,277,328	43,9

Maksimum iøvrigt for alle tyske Valg-
kredse: Østprøjsen 56,5 % nazistiske St.
Minimum: Köln-Aachen 30,1 %.

Valget til den tyske Rigsdag den 6.—11.—1932

	Afg. fyld. St.	Nazister	Naz. 1 %
Flensborg By ...	36,934	14,338	38,8
Flensborg Landkr.	23,102	14,183	61,4
Syd-Tønder Kr....	18,091	12,315	68,2
Slesvig Kr.	39,777	26,040	65,5
Husum Kr.	24,598	15,558	63,2
Ejdersted Kr. ...	7,348	4,184	56,9
Egernførde Kr. ...	20,835	10,159	48,8
Sydslesvig ialt	170,685	96,807	56,7
Slesv.-Holst. ialt	945,156	431,989	45,7
Tyskland ialt	35,470,788	11,737,021	33,1

Maksimum f. alle tyske Valgkredse:
Slesv.-Holst. 45,7 % naz. Stemmer. Mini-
mum: Köln-Aachen 17,4 %.

Sociologisk Forklaring

TIDLIGERE Docent i Sociologi ved Kiels Universitet, nu Professor ved Universitetet i Baton Rouge i U. S. A. Rudolf Heberle har i en nylig i Amerika udsendt Bog „From democracy to nazism“ belyst Nazismens Udvikling i Slesvig-Holsten. Først gjorde den sig gældende, siger Prof. Heberle, i den sydhøstenske Geest (højere-liggende Land i Modsætning til Marsken) og bredte sig derfra til den holstelske Marsk. Et Aar senere rykkede den ind paa den slesvigske Geest og bredte sig saa til den slesvigske Marsk. Sidst holdt den sit Indtog i de østlige Egne, allersidst i Angel, hvor den endnu i 1933 var svagest. Dette viser, siger Forf., at Nazismen først er trængt igennem, hvor der var en jævn Middelstand af Bønder, som følte Krisens Tryk og særlig dér, nemlig paa Geesten, hvor man ikke var vant til at tage store økonomiske Svæbninger, og hvor de politiske Traditioner var forholdsvis svage.

(Anm. i Berlingske Aften
den 29. August 1946).

Den officielle tyske Valgstatistik, hvoraf omstaaende Tal er uddraget, findes i Statistisk Departements Bibliotek, Frederiksholms Kanal 27.

Den slesvigske Forening

HOVEDORGANISATIONEN for de Danske i Sydslesvig „Den slesvigske Forening“ blev oprettet i 1920. Først stiftedes Afdelingen i Flensborg og senere tilsvarende Organisationer for andre Dele af Sydslesvig, saaledes at man havde fire Foreninger, der gennem et Fællesraad stod i nøje Forbindelse med hinanden.

Det blev den slesvigske Forenings Opgave udadtil at repræsentere det danske Mindretal — at foretage Kandidatopstillinger til Valgene og at forhandle med de tyske Myndigheder.

Den slesvigske Forenings Medlems-tal var i 1923 omkring 8000. I de følgende Aar og navnlig under de haarde Forhold under Nazi-Styret dalede det stærkt, saaledes at det i 1939 var 2933 (hvoraf 2419 i Flensborg By).

Efter den tyske Kapitulation tilkendegaves overalt i Sydslesvig en stærk Orientering i Retning af Danmark. Det saaledes Underskrifter paa flere Opraab, hvori man anmodede om, at Sydslesvig maatte blive genforenet med Danmark eller Omraadet indtil videre stillet under dansk-allieret Overhøjhed. Der fandt under disse Forhold en meget stærk Medlemstilgang Sted til den slesvigske Forening.

Ved Optagelse af Medlemmer gik man frem efter følgende Retningslinjer vedtaget inden for Foreningen den 1. Oktober 1945:

1. Medlemmerne skal egenhændig underskrive en Ansøgning om Optagelse.

2. Medlemmerne skal være fyldt 16 Aar ved Optagelsen.

3. De skal være født Nord for Ejderen eller bevise, at de er af dansk Afstamning.

4. Naar Omstændighederne taler derfor kan en Person, som ikke opfylder Betingelsen under forrige Punkt, men som er gift med en Person, der opfylder denne Betingelse, optages. Dog skal da Ægtefællens danske Sindelag nøje prøves.

5. De eller deres Ægtefælle maa ikke have været Medlem af det national-socialistiske Parti eller dets Forgreninger, idet dog DAF (Deutsche Arbeitsfront), NSV (Nationalsozialistische Volkswohlfahrt), Reichennährstand, Frauenwerk, Kriegsopferversorgung, Hitler-Jugend og Bund deutscher Mädchen ikke regnes til

Hinder, saafremt de ikke deri har haft nogen ledende Stilling.

6. Ægtefæller kan kun optages sammen, dog kan Kvinder optages, hvis Manden endnu er i Fangenskab eller savnet.

7. De skal være dansksindede og villige til at vise deres danske Sindelag.

Den slesvigske Forenings Medlems-tal passerede den 1. Januar 1946 12,500, den 1. April naaede man op paa 27,800, og den 1. Juli opgav den slesvigske Forening at have 43,230 Medlemmer, hvortil kom den frisisk-slesvigske Forenings 3619 Medlemmer. Alene i Flensborg By var der den 1. Juli 20,021 Medlemmer i den slesvigske Forening, hvilket svarer til, at to Tredjedele af Byens Befolkning staar tilknyttet Foreningen.

Den slesvigske Forenings hidtil stør-

Danskhedens Formand

FORMANDEN for Fællesraadet for de danske Foreninger i Sydslesvig er Smedemester Samuel Münchau, Flensborg. —

Sam. Münchau.

Han er født i Flensborg, maatte gøre forrige Krig med som tysk Soldat, arbejdede derefter flere Aar i

Danmark, deltog i dansk socialdemokratisk og fagforeningsmæssig Virksomhed

vendte tilbage til Flensborg og blev i 1924 indvalgt paa dansk Liste i Flensborg Byraad. Var „uønsket“ af Nazisterne og maatte udtræde af offentligt Arbejde. Blev efter den tyske Kapitulation Formand for Flensborg-Afdelingen af den slesvigske Forening, Medlem af Flensborg Magistrat og Formand for Fællesraadet for de sydslesvigske Foreninger.

ste samlede Manifestation fandt Sted ved Aarsmøderne 23. Juni 1946 i Flensborg, Slesvig og Husum, som var besøgt af henholdsvis 50,000, 10,000 og 7—8000 Mennesker.

Vedrørende Forhandlingerne med de britiske Myndigheder om Anerkendelse af den slesvigske Forening og om Mindretallets politiske Stilling henvises til Side 34—37.

Den slesvigske Forenings Medlems-Oversigt 1. Juli 1946

Her bringes Den slesvigske Forenings Kvar-talsopgørelse pr. 1. Juli:

Flensborg By 20,021

Flensborg Amt:

Eggebæk	59
Gelting	137
Gruntofte... ..	306
Hanved	95
Harreslev... ..	535
Havrup... ..	114
Husby	151
Jaruplund... ..	150
Jerrishøj	35
Kobbermøllen... ..	163
Kværn	149
Langbjerg	94
Lyksborg	495
Møllebro	98
Nyhus	64
Oversø	23
Solt	69
Sørup	199
Tarup	171
Valsbøl... ..	163
Vandrup	73
Vi	257

Flensborg Amt i alt 3600

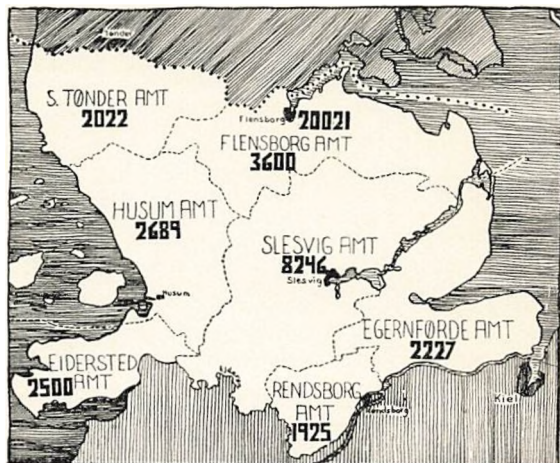
Sydtønder Amt:

Agtrup	131
Aventoft... ..	164
Ladelund	192
Læk	137
Medelby... ..	130
Nibøl	142
Rødenæs	52
Sild... ..	776
Sdr. Løgum	298

Sydtønder Amt i alt 2022

Slesvig Amt:

Arnæs	313
Borne	192

Slesvigsk Forenings Medlemmer 1. Juli 1946.

Brebol	222	Ejdersted:	
Bøl	115	Ejdersted	2500
Erfde	68		
Frederiksstad	788	Egernførde Amt:	
Havetoft	402	Egernførde m. m.	1163
Hollingsted	73	Gettorf... ..	51
Jybæk	131	Holtenu	563
Kappel... ..	525	Karby	182
Maarkær	183	Owschlag	53
Sårup	224	Riseby	215
Slesvig m. m.	3264		
Stapelholm	347	Egernførde Amt i alt	2227
Stenfelt... ..	176		
Strukstrup... ..	343	Rendsborg Nørreamt:	
Sønder Brarup	790	Fokbæk... ..	98
Trejå... ..	90	Hohn... ..	224
Slesvig Amt i alt...	8246	Rendsborg	1693
Husum Amt:		Rendsborg Nørreamt	
Husum... ..	2244	i alt	1925
Bredsted	445		
Husum Amt i alt	2689	Den slesvigske For-	
		ening i alt	43.230

Flygtningene i Sydslesvig

Flygtninge ankommer til Banegaarden i Flensborg.

I Efteraaret 1944 kom de første Flygtninge til Sydslesvig, og efterhaanden som de russiske Hære rykkede frem, voksede Flygtningestrømmen. Senere er ved de store Folkeflytninger, som har fundet Sted fra de afstaaede østlige Dele af det tidligere Tyskland, nye Tusinder blevet ført til Sydslesvig.

Allerede ved den tyske Kapitulation var der — oplyser man fra britisk Side — mellem 800,000 og 900,000 Flygtninge i Provinsen Slesvig-Holsten. Der blev ikke udarbejdet særlige Tal for Sydslesvig alene paa den Tid, men det anslaaes, at der den 1. August 1945 var 262,000 Flygtninge i Sydslesvig. Den 1. Oktbr. 1945 var dette Tal gaaet ned til 239,000, men det var den 29. April 1946 atter steget til 310,500. Af disse 310,500 kom 35,200 fra Hamborg og de beskadigede Omraader i Slesvig-Holsten, 21,100 fra britiske, franske og amerikanske Zoner i Tyskland, 75,200 fra den russiske Zone og 180,000 fra de tidligere tyske Omraader i Øst, der nu er indlemmet i Polen. Efter hvad der

yderligere oplyses fra britisk Side er 73 pCt. af Flygtningene i Slesvig-Holsten Kvinder, Børn under 14 eller Folk over 60 Aar, medens de resterende 27 pCt. bestaar af Mænd i Alderen mellem 14 og 60, hvoraf den overvejende Del er uarbejdsdygtige paa Grund af daarlign Helbred.

Der foreligger ikke senere end 29. April 1946 noget officielt britisk Tal for Flygtningene i Sydslesvig, men iflg. en uofficiel dansk Opgørelse skal Tallet i Løbet af Sommeren 1946 være steget til 340,000. Antallet af Fastboende var før Krigen 330,000. For nogle af de større Byer stiller Antallet af Fastboende og Flygtninge sig saaledes:

	Fastboende Flygtninge	
Flensborg	70.000	30.000
Slesvig... ..	20.000	20.000
Husum... ..	12.000	18.000
Rendsborg... ..	24.000	22.000

Som det fremgaaer af disse Tal er Befolkningen i Sydslesvig siden Efteraaret 1944 blevet mere end fordoblet, og Befolkningstætheden er mere end

dobbelt saa stor som nord for den danske Grænse.

Denne meget store Tilflytning over et stærkt Tryk paa hele den fastboende Befolkning i Sydslesvig, og der bestaar baade blandt Tysksindede og Dansk-sindede et stærkt Ønske om, at Flygtningene efterhaanden maa blive ført til andre Dele af Tyskland. Ikke mindst føles Ulempen ved den store Befolkningsstilvækst med Hensyn til Skolerne, som er saa overfyldte, at der hverken kan skaffes Lokaler eller Lærere. Et stort Antal indvandrede Østprøjsere er blevet ansat som Lærere.

Adskillige af Flygtningene søger at vinde Indpas i Erhvervslivet for paa denne Maade et skabe sig et Grundlag for en fortsat Tilværelse i Sydslesvig, og der arbejdes med Planer til en storstilet Udstykning, hvorefter der skal oprettes 5000 nye Landbrug og bygges 25,000 Landarbejderboliger.

Officiel dansk Kommentar

Den danske Regerings Syn paa Flygtningeproblemet i Sydslesvig blev sidst formuleret af Udenrigsminister Gustav Rasmussen i Folketinget den 9. Juli 1946. Udenrigsministeren erklærede bl. a.:

— Det maa ved Behandling af Flygtningeproblemet i Sydslesvig erindres, at Sydslesvig fra Oldtiden er gammelt dansk Land. Til Trods for den i Tidens Løb foregaaede delvise Germanisering har Befolkningens Mentalitet og Sædvaner — bortset fra Omraadet syd for Slien, hvor der meget tidligt fandt en tysk Kolonisation Sted — bevaret et Særpræg, som knytter den nær til det danske Nordslesvig, med hvilket der ogsaa bestaar nære Familieforbindelser, hvorimod prøjsisk Væsen er den fremmed.

De tilvandrede Flygtninge er Mennesker, som efter Afstamning og Karakter væsentlig adskiller sig fra den i Slesvig hjemmehørende Befolkning, og som derhos for en stor Dels Vedkommende er indlevet i en Grænsestrid af langt mere brutal og uforsonlig Art end den, der hidtil har været kendt ved den dansk-tyske Grænse. Hvis denne Overfyldning med fremmede Flygtninge faar en varigere Ka-

rakter, vil den udslette den sydslesviske Befolknings Særpræg, men navnlig vil den ogsaa reducere det dansksindede Befolkningselement i Sydslesvig og sætte dets fortsatte Bestaaen paa Spil.

Hvad man end vil mene om den Fare, der i Almindelighed opstaar for Tysklands Nabostater derved, at der

Flygtninge fra tidl. polske Omraader.

presses saa mange tyske Flygtninge ud til Grænseomraaderne, kan der næppe være Tvivl om, at Overbefolkningen af Omraadet umiddelbart syd for den danske Grænse med landsfremmede Elementer, der gennemgaaende er besjælet af en yderliggaaende tysk Nationalfølelse, i Tidens Løb i Forbindelse med det tysksindede Element i det relativt tyndt befolkede Nordslesvig, vil medføre en saadan Styrkelse af de mod Danmarks Interesser arbejdende tyske Kræfter i Slesvig og et saadant nationalt Pres paa den danske Grænse, at Regeringen maa nære alvorlig Frygt for, at der kan opstaa Komplikationer, som før eller senere vil bringe Danmarks territoriale Integritet i Fare.

Den danske Regering har — efter hvad Udenrigsministeren yderligere oplyste — i Forbindelse med Flygtningespørgsmaalet i Sydslesvig rettet en Række Henvendelser til den engelske Regering, hvorved man har søgt at opnaa:

1. at Flygtningene forhindres i va-
rigt at bosætte sig i Sydslesvig.

2. at der skelnes skarpt mellem dem og den hjemmehørende Del af Befolkningen, bl. a. derved, at Flygtningene registreres særskilt.

3. at der ikke gives Flygtningene Valgret og Valgbarhed til Landsdelens kommunale og politiske Raad og

4. at Flygtningene ikke faar Embedsstillinger i Sydslesvig, bl. a. ikke bliver Lærere.

Udenrigsministerens Opfattelse fik Tilslutning af Folketinget, som den 9. Juli tilsagde Regeringen sin Støtte til en Politik, som gaar ud paa at søge Flygtningene fjernet fra Tyskland ved fortsat at henlede de paagældende allierede Magters Opmærksomhed paa de Farer, som Anbringelsen af store Mængder hjemstavnsfremmede Flygtninge i Sydslesvig medfører dels for det danske Befolkningsselements fremtidige Bestaaen, dels for en fri og fredelig Udvikling i dette Grænseomraade og derigennem ogsaa for den danske Grænses nationale Sikkerhed — og som Udtryk for Opfattelsen i det danske Folk udsendtes den 17. Juli gennem Ritz. Bur. følgende Henvendelse: „Til Regeringen.

Den overvældende og stadig stigende Tilstrømning til Sydslesvig af tyske Flygtninge, som har fordoblet Befolkningstallet, rummer en Trusel af alvorligste Art mod Danskheden i Sydslesvig og mod Danmarks Grænse.

I Erkendelse heraf er det Underetegnede, der repræsenterer alle Kredse af det danske Folk — Lovgivningsmagt, Retsvæsen og Administration, Hær og Flaade, Kirke og Skole, Videnskab og Kunst, Arbejdere og Arbejdsgivere — magtpaaliggende at give Udtryk for den dybe Uro, denne Trusel har vakt hos hele Danmarks Befolkning, og at tilsige den danske Regering vor fulde Støtte til dens fortsatte Bestræbelser

for at tilvejebringe en saadan Løsning af Flygtningespørgsmaalet, at denne Fare fjernes.“

Udtalelsen var underskrevet af Repræsentanter for de politiske Partier (med Undtagelse af det kommunistiske) og med en lang Række kendte Navne, repræsenterende de i Erklæringen nævnte Krese af Befolkningen.

Officiel britisk Kommentar

Den engelske Regerings Syn paa Flygtningespørgsmaalet i Sydslesvig blev tilkendegivet af Lederne af den britiske civile og militære Administration i Slesvig-Holsten, Vicemarskal Champion de Crespigny, og Brigadegeneral Henderson under deres Besøg i København den 26. Juni, idet de erklærede:

„Det Princip, hvorefter Flygtninge fra de østlige Omraader skulde modtages i den britiske Zone, blev fastlagt af De forenede Staters, Ruslands og Englands Regeringschefer paa Potsdam-Konferencen. De britiske Militærmyndigheder har derfor intet andet Valg end at finde Plads til dem, og Slesvig-Holsten, som laa uden for Kampomraadet og følgelig kom forholdsvis uskadt ud af Krigen, har maattet tage sin Del. Henimod Slutningen af sidste Aar blev det anslaaet, at den britiske Zone i Tyskland maatte modtage over 3,000,000 Flygtninge. Man vil forstaa, hvilken stor Opgave det var at finde Plads til disse uhyre Mængder, og over for dette mægtige menneskelige Problem kan intet Distrikt undgaa at modtage det største Antal, som det er i Stand til at rumme.

I Anledning af de danske Ønsker om, at Flygtningene skal fjernes fra Sydslesvig, og at der fra Okkupationsmagts Side skal sondres mellem de Fastboende og Flygtningene, har Militærregeringen erklæret, at „da det drejer sig om tyske Statsborgere, som opholder sig i deres eget Land, kan Militærregeringen hverken flytte dem eller sætte dem i en Særklasse politisk set. Administrativt er det umuligt at operere med to eller endog tre forskellige Kategorier af Tyskere, hvor ønskeligt dette end kunde være fra et dansk Synspunkt.“

Fra en dansk Skoleklasse i Sydslesvig.

De danske Skoler

DET danske Skolearbejde i Sydslesvig efter 1920 hvilede paa en Bestemmelse i § 113 i det tyske Riges Forfatning af 11. August 1919, gaaende ud paa at ikke-tysktalende Befolkningsgrupper skal have Lov at benytte deres Modersmaal i Undervisningen og andre Omraader. Ved en Forordning af 9. Febr. 1926 blev givet nærmere Bestemmelser for, hvordan § 113 skulde praktiseres.

Til Varetagelse af de danske Skoleopgaver i Flensburg oprettedes den 5. Maj 1920 den danske Skoleforening i Flensburg, som efterhaanden kom til at varetage hele Skolearbejdet i Sydslesvig med Undtagelse af Slesvig og Tønning, der havde sin egen Skoleforening.

Den danske Realskole i Flensburg *Duborg-Skolen* og den danske Kommuneskole i Flensburg var de to eneste danske Skoler, der kom i Gang i 1920. *Duborgskolen* begyndte under meget beskedne Forhold i en privat Villa, med kun 17 Elever, men Elevantallet voksede meget hurtigt. I 1924 stod den nye smukke Skolebygning paa *Duborg Ban-*

ke færdig. Elevantallet var i 1924 steget til 260, i 1932 var det 365, i 1940 252 og i 1943 170. Da den danske Kommuneskole i Flensburg blev startet i 1920 var der tilmeldt over 900 Børn, men kun 240 af disse blev optaget. Skolen begyndte under ugunstige Forhold i en af Byens Udkanter, men blev i 1936 flyttet til en centralt beliggende Plads, hvorefter Elevantallet steg til 421 for paany at dale til 176 i 1943.

I Landdistrikterne blev det danske Skolearbejde først paabegyndt efter at der ved Cirkulæret af 9. Febr. 1926 var skabt Mulighed for Oprettelse af danske Privatskoler. Skoler blev oprettet i Harreslevmark, Tarup, Jaruplund, Kobbermøllen, Langbjerg, Ladelund, Slesvig og Tønning. Bortset fra Ansgar-Skolen i Slesvig, som i 1936 havde 91 Elever og i 1943 48 Elever, laa Elevantallet for alle de her nævnte Skoler mellem 10 og 30.

Elevantallet for samtlige danske Skoler i Sydslesvig, inklusive Skolerne i Flensburg, naaede højest i 1936 med 967. I 1940 var det 646, og i 1943 var det gaaet ned til 456.

Forholdene for det danske Skolearbejde var under Nazistyre meget vanskelige, og der foreligger talrige Eksempler paa, at Forældre til Børn i danske Skoler blev udsat for Trusler f. Eks. om Fratagelse af offentlig Hjælp.

Efter den tyske Kapitulation i Maj 1945 er Billedet ogsaa for det danske Skolearbejde i Sydslesvig totalt ændret, idet danske Skoler er oprettet eller under Oprettelse mangfoldige Steder i Sydslesvig.

Ifølge den danske Skoleforenings nyeste Opgørelse, dateret den 17. Aug., er 39 danske Skoler med 7253 Elever i Gang, 10 Skoler med 279 Elever er anerkendt af Besættelsesmyndighederne, men endnu ikke i Gang, og til 95 Skoler med 3075 Elever søges Anerkendelse. I alt 10,607 Børn gaar saaledes i dan-

ske Skoler eller er anmeldt til Skoler, hvortil søges Anerkendelse.

Det er meget vanskeligt at skaffe Lokaler til de mange nye Skoler, og flere af dem har maattet installeres i Barakker, som Grænseforeningen har fremskaffet. Et betydeligt Antal danske Lærere har faaet Indrejsetilladelse til Sydslesvig, men endnu dog ikke tilnærmelsesvis saa mange, som man har Brug for, hvilket sinker Igangsættelsen af de godkendte Skoler.

Den hidtidige Leder af Duborg-Skolen Rektor Bernhard Hansen er fra- traadt denne Stilling for at overtage Ledelsen af hele det danske Skolearbejde i Sydslesvig.

Nedenfor bringes den fuldstændige Fortegnelse over danske Skoler pr. 17. August med Elevantallet vedføjet:

Danske Skoler, som er i Gang

Flensborg By:	St. VI (Skovbøl)	84	Slesvig Amt:		
Duborg-Skolen	Valsbøl	34	Ansgarskolen	354	
3 Kommuneskoler	3000		Kommunesk. i Slesvig	1000	
Flensborg Amt:	Syd Tønder Amt:		Brebøl	87	
Harreslev/Harreslev-	Ladelund	43	Tolk	39	
mark	Vesby	36	Sdr. Brarup	146	
Tarup	Læk	108	Tunby	31	
Jaruplund	Karlum	14	Maarkær-Østerskov	71	
Langbjerg	Bramsted	16	Damholm	41	
Nyhus	Agtrup	52	Kappel	265	
Lyksborg	Tinnngsted	31	Frederiksstad	150	
Kobbermøllen	Lindholm	26	Arnæs	70	
Oversø	Risum	61	Ejdersted:		
Møllebro	Nykirke	25	Tønning	330	
	Aventoft	40			
	Ellehoved	26			

Skoler med Anerkendelse, men endnu ikke i Gang

Flensborg Amt:	Langballe	24	Skovlund	25
Husby	Hanved	20	Hørup	15
Sørup	Ellund	20	Syd Tønder Amt:	
St. Kværn	Jerrishøj	30	Nibøl	45

Danske Skoler, hvortil søges Anerkendelse

Flensborg Amt:	Vanderup	15	Lille Solt	21
Geltling	Dollerupskov	15	Store Soltskov	12
Gulde	Boghholm	12	Ves	10
Tarp	Hyrup	20	Ondaften	20

Dansk Skolebarak i Sydstesvig.

Estrup	20
Friedhelm	170
Havrup	20
Gruntofte (Rundhof)	33

Syd Tønder Amt:

Morsum	30
Vesterland	125
List	70
Hørnum	30
Oldsum	45
Wyk	66
Niblum (Goting)	45
Nebel	23
Norddorf	30
Galmsbøl	26
Ilumtrup	15
Klægsbøl	25
Sdr. Løgum	20
Braderup	30
Rosenkrans	25
Stadum	12
Medelby	20
Østerby Mark	13
Jarlund	14
Kampen	30
Venningsted	40
Stedesand	20

Slesvig Amt:

Satrup	45
Sæd v. Frederiksstad	13
Brodersby	14
Stenfeld	40
Borne	17
Torsted	23
Hostrup	15
Klapholt	30
Bøgelund/Fahren- stedt	19
Ravnkær	25
Egenæs	35
Strukstrup	25
Moldened	24

Brarup Skov	15
Isted	15
Lindaa-Mølleskov	45
Treja	19
Søvested	25
Løjt	25
Boel	25
Rygge	16
Hollingsted	12
Sdr. Stapel	17
Erfde	41
Lille Rejde	19
Ny Bjert	10
Jybæk	30
Bergenhusen	25

Husum Amt:

Husum	230
Bredsted	90
Svabsted	30
Langenæs	15
Ostenfeld	23

Ørsted	16
Bremsborg	35

Ejdersted:

Garding	23
Velt	52
Tetenbøl	24
Tatting	18
Øster Hever	20
Sct. Peter Ording	32
Sct Peder Dorf og Bøhl	19
Witzwort	24
Ulvesbøl	29

Egernförde Amt:

Egernförde	200
Karby	45
Rishy	40
Loose	28
Dörphof	30
Gettorf	15
Priesdorf	92
Okslev	10
Siseby	15
Holttau	30
Hlytten	15

Rendsborg Nørreamt:

Fokbek	??
Bütelsdorf	??
Bargstall	??

Dansk Skolebespising.

Det danske Hjælpearbejde

Uddeling af Gavepakker fra en af de Butiker, Sydslesvig-Hjælpen anvender som Fordelingscentraler.

GENNEM Grænseforeningens Sydslesvig-Hjælp er organiseret et omfattende dansk Hjælpearbejde for de Dansksindede i Sydslesvig. Dette Arbejde blev paabegyndt straks efter Kapitulationen, idet der ganske spontant blev foretaget store Indsamlinger i Nordslesvig til Hjælp for de Danske i Sydslesvig. Inden længe paatog Grænseforeningen sig Ansvaret for Hjælpearbejdet, og der blev oprettet et Sydslesvigsk Fordelingsudvalg, som drog Omsorg for Gaveforsendelsernes

rette Fordeling. Pengene blev skaffet til Veje gennem amtsvise Indsamlinger i Danmark suppleret med Statstilskud. Regeringen gav Tilladelse til, at de nødvendige Varer blev købt uden om Rationeringen, og de britiske Myndigheder i Sydslesvig gav Indrejsetilladelse for det til Fordelingen nødvendige Mandskab.

Princippet i Fordelingen er, at hver Modtager faar en fast Maanedsration. Denne har hidtil bestaaet af:

1 Rugbrød, 1 Sigtebrød, 1 kg Mel, 1 kg Gryn, 1 kg Smør, 5 Æg, 1½ kg Ost, ¼ kg Flæsk, ¼ kg Sukker, 5 Bouillonterninger, 20 kg Kartoffler, Kartoffelmel, Gær og The- eller Kaffeerstating, foruden forskellige Nødvendighedsgenstande — saasom Stoppegarn, Skocrème, Tandpasta, Tændstikker, Sæbe, Vaskepulver, Soda. I Byerne leveres desuden en halv Liter Mælk om Ugen. Hertil kommer Tøj og Fodtøj til særligt trængende og Brændsel til danske Skoler og Forsamlingshuse.

Vedrørende de Personer, der kommer i Betragtning ved Pakke-Uddelin-

En dansk Standardpakke.

gen, hedder det i den danske Note til England af 24. Juli:

„I Juni Maaned 1945 begyndte Ophyingningen af Sydslesvig-Hjælpen, der kun blev givet til gamle Medlemmer af den slesviske Forening og dem, der havde indmeldt sig inden 1. Juli 1945. De Personer, der indmeldte sig i Perioden Juli—Oktober 1945, havde ingen Udsigt til at faa Andel i denne Hjælp. Først den 5. November 1945, altsaa efter, at Medlemstilgangen var standset, blev det besluttet, at de, der havde indmeldt sig efter 1. Juli 1945, efter 6 Maaneders Forløb skulde have Andel i Hjælpen; men da Spærringen ophævedes den 1. Februar 1946, blev det bekendtgjort, at Indmeldelse i Foreningen efter denne Termin ikke skulde danne Grundlag for Levnedsmiddelhjælp fra Danmark, heller ikke efter 6 Maaneders Forløb.

Den store Tilslutning i Maanederne efter 1. Februar 1946 kan saaledes ikke forklares som Resultatet af en „Spækpropaganda“.

I Landdistrikterne foregaar Uddeelingen fra Skoler og Forsamlingshuse og i Flensborg og Slesvig fra Butikker, som Sydslesvig-Hjælpen har lejet. Modtagerne skal, naar de faar Varerne, aflevere nogle særlige Rationeringskort, som Fordelingsudvalget har ladet trykke og uddele. For at kunne faa Varerne fordelt over hele Sydslesvig, har Sydslesvig-Hjælpen ladet oprette en særlig Kørselsafdeling med 30 Lastvogne og Personvogne. Kørselsafdelingen yder samtidig Befordring til Præster og Læger og til Gamle og Syge, der skal paa Rekreation i Danmark. Til Dækning af Udgifter i Forbindelse med Fordelingen af Sydslesvig-Hjælpen's Varer yder Modtagerne hver mindst 5 Mark om Maaneden.

Den samlede Værdi af de danske Varer, der hver Maaned fordeles i Sydslesvig, ligger omkring en kvart Million Kr., og man regner med, at der gennem Sydslesvig-Hjælpen ydes de Dansksindede 2000 Kalorier om Dagen eller to Tredjedele af deres Behov.

For alle skolesøgende danske Børn er arrangeret en særlig Skolebespisning.

Under Ledelse af to danske Læger er oprettet en dansk Sundhedstjeneste, som i Begyndelsen virkede alene i Flensborg, men nu har udvidet sit Arbejde til ogsaa at gælde Landdistrikterne.

Dansk Poliklinik i Flensborg.

Pakkerne fra Danmark

Efter hvad Sydslesvig-Hjælpen's Fordelingsudvalg oplyser, har i Tiden fra Kapitulationen til August 1946 følgende Antal dansksindede Sydslesvigere modtaget Pakker fra Danmark.

Maj 1945...	2400
Juni	3000
Juli	3700
August	4000
September	4500
Oktober	5500
November	7000
December	10000
Januar 1946...	11000
Februar	12000
Marts	14000
April	16000
Maj	18000
Juni	19500
Juli	21000
August	26000

Udover disse Tal gives der Hjælp til Syge, der anbefales dertil af Dansk Sundhedstjeneste, og til andre, der udvælges af Dansk Menighedspleje.

Foreningsret og Valgret

ET af de Spørgsmaal, der stærkest har optaget Sindene, er Spørgsmaalet om, paa hvilken Maade de Danksindede i Sydslesvig kunde faa Lov at organisere sig og deltage i det politiske Liv.

Her er Forholdet det — som Udenrigsminister Gustav Rasmussen oplyste i sin Tale i Folketinget 9. Juli — at den britiske Militærregering i Tyskland i Februr Maaned traf den Bestemmelse, at der skulde oprettes en ny saakaldt Sydslesvigsk Forening, der ikke blot skulde træde i Stedet for den gamle nationale Organisation „Den slesvigske Forening“, men skulde samle alle de Danksindedes forskellige Foreninger under sig. De hidtidige kulturelle og faglige Foreninger kunde vedblive at bestaa, men den nye Sydslesvigske Forening skulde være en Fællesnævner for dem alle.

De britiske Myndigheder havde udrubt et Udkast til Statuter eller Love for den nye Sydslesvigske For-

ening og gav de Danksindedes Ledelse en kort Frist til at gennemgaa dette Udkast til Love og fremsætte Bemærkninger dertil, idet det dog samtidig blev meddelt, at væsentlige Ændringer i Udkastet ikke kunde accepteres. Dette Udkast indeholdt blandt andet en Bestemmelse om, at den nye Forening ikke maatte beskæftige sig med Politik, og en Bestemmelse om, at som Medlemmer af den nye Forening maatte der kun optages Personer, der enten selv var eller tidligere havde været Medlemmer af en dansk Forening i Sydslesvig, eller hvis Fader eller Moder var eller paa et eller andet Tidspunkt havde været Medlem af en dansk Forening.

De Danksindedes Ledelse kunde ikke acceptere disse Bestemmelser, idet man var af den Opfattelse, at de vilde lukke af for enhver naturlig Tilgang til Kredsen af Danske og i det lange Løb udsætte det danske Organisationsarbejde for at sygne hen. I Overensstemmelse med den Anmodning, som Militærmyndighederne havde fremsat, nedsattes et Redaktionsudvalg, der nogle Dage senere afgav en Betænkning indeholdende en Række Ændringsforslag. Vedrørende den fra britisk Side forlangte Begrænsning i Retten til at optage nye Medlemmer foreslog man, at Optagelsesretten skulde omfatte Personer, der var født nord for Ejderen, d. v. s. i Sydslesvig eller i de nordiske Lande, eller en af hvis Forældre var født nord for Ejderen.

De britiske Myndigheder tog paa en Række Punkter Hensyn til de af de danksindede Sydslesvigere fremsatte Modforslag, men dette gjaldt ikke Spørgsmaalet om, hvem der maatte være Medlemmer af Foreningen, idet man nu fra britisk Side formulerede Optagelsesparagraffen saaledes, at det — for at blive Medlem af den nye Forening — kræves, at Vedkommende for den 1. Januar 1946 har været Medlem af en dansk Forening, eller at Ansøgers Fader eller Moder har været Med-

Udenrigsminister Gustav Rasmussen.

lem af en saadan Forening, eller endelig er Efterkommer i lige Linje af Personer, der opfylder Betingelserne for at blive optaget i Foreningen. Her er altsaa blevet indført en Termin den 1. Januar 1946, som ikke fandtes i det oprindelige Forslag, og som vilde medføre, at de 30,000 sidst optagne af Sydslesvigsk Forenings 43,000 Medlemmer maatte slettes. I det nye britiske Forslag til Love fandtes — ligesom i det tidligere fremsatte — en Bestemmelse om, at Foreningen ikke maatte beskæftige sig med politiske Spørgsmaal.

En af de første Dage i Maj var det — af Militærregeringens Afdeling i Flensborg — officielt blevet meddelt de Danske i Sydslesvig, at den sydslesvigske Forenings Medlemmer kunde opstilles som upolitiske Kandidater repræsenterende Foreningen som saadan, men i en Skrivelse af 24. Juni meddelte Militærregeringen for Provinsen Slesvig-Holsten den danske Ledelse i Sydslesvig, at dette Tilsagn var tilbagekaldt, idet det ikke var i Overensstemmelse med de af Kontrolkommissionen for Tyskland efter dets Affattelse fastlagte almindelige Regler for de kommunale Valg. Herefter kan som Kandidater kun opstilles (A) Medlemmer af et anerkendt tysk politisk Parti, (B) Uafhængige — hvilket vil sige, at Medlemmer af den Sydslesvigske Forening kun kunde opstilles som Kandidater til Valgene paa en af disse to Maader og ikke som Repræsentanter for Foreningen som saadan.

De dansksindede Sydslesvigere rettede derefter den 28. Juni en ny Henvendelse til Militærregeringen, hvori de indtrængende anmodede om, at de britiske Afgørelser med Hensyn til Lovene for den Sydslesvigske Forening, ganske særligt med Hensyn til Optagelsesbestemmelserne, og med Hensyn til Adgangen til at blive repræsenteret i de valgte Forsamlinger, maatte blive optaget til fornyet Overvejelse. Denne Henvendelse førte ikke til noget Resultat, og det blev fra britisk Side meddelt, at Sydslesvigsk Forening inden 30. Juli skulde tilmeldes Foreningsregistret med de fremsendte Statuter, idet man ellers fra britisk Side vilde anse For-

Den britiske Kommissær for Slesvig-Holsten, Vicemarskal H. V. Champion de Crespigny.

eningens Arbejde for ulovligt. Den sydslesvigske Forening blev ikke tilmeldt Foreningsregistret inden for den angivne Frist.

*

Situationen — som den forelaa i Juli — kommenteredes af Udenrigsminister Gustav Rasmussen i Folketinget den 9. Juli paa følgende Maade:

— Det kan ikke nægtes, at den engelske Militærregerings Syn paa Den sydslesvigske Forenings Optagelsesregler har vakt stor Skuffelse, og man kan ikke komme uden om, at der her foreligger et Diktat, der begrænser Foreningsfriheden paa en Maade, som ikke tidligere er sket, som er os fremmed, og som staar i en iøjnefaldende Mod sætning til den Behandling, der her i Landet gives det tysksindede Mindretal, der nyder godt af den ved Grundloven tilsikrede Foreningsfrihed.

Ogsaa i de af Englænderne foreslaaede Loves Bestemmelse om, at Foreningen ikke maa beskæftige sig med Politik, ligger en Begrænsning, som vi har meget vanskeligt ved at forstaa fra dansk Side, saa meget mere, som ingen

nogen Sinde tidligere, fra Slesvigs Erobring i 1864 til 1933, da det nazistiske Diktatur slog Bom for alt virkeligt politisk Liv i Tyskland, har tænkt paa at ville forhindre de Dansksindede i Sydslesvig i at organisere sig politisk paa lige Fod med alle andre Statsborgere.

Den danske Regering har anset det for rigtigt ved gentagne Løjligheder at fremstille for den britiske Regering — som den, der er ansvarlig for Omraadens Administration under Tysklands Besættelse — at vi her i Landet anser det for naturligt, at den dansksindede Befolkning i Sydslesvig faar fuld Ligestilling med alle andre Beboere i Landsdelen og faar fuld Frihed til at organisere sig politisk, som den vil, altsaa ogsaa til at danne sit eget politiske Parti. Jeg behøver ikke her at minde om, at den tysksindede Befolkning i Danmark den Dag i Dag nyder de Retigheder, der er naturlige i et demokratisk Land.

At gøre det klart, at der efter vor Mening burde gives de Dansksindede i Sydslesvig fuld politisk Ligeret med

andre Beboere, var et Hovedformaal med en Instruksionskrivelse, jeg i Marts Maaned sendte den danske Gesandt i London, som derefter rettede Henvendelse til det engelske Udenrigsministerium. Det vil ikke være rigtigt af mig her at komme ind paa Detaljer i de Samtaler ogsaa om dette Spørgsmaal, som har været ført mellem vor Gesandt i London og det britiske Udenrigsministerium; men vi har forstaaet, at naar man ikke fra engelsk Side har ment at kunne imødekomme de Ønsker paa dette Omraade, som vi her i Landet Anser for rimelige, skyldes det ikke Uvilje overfor de Danske, men at der ligger principielle Overvejelser bag. I hvert Fald har den engelske Regering i sit seneste Svar, der blev afgivet i Midten af Juni, fastholdt, at man ikke mente at kunne give de Dansksindede Adgang til at danne deres eget politiske Parti, hvorimod man udtrykkeligt har opretholdt tidligere givne Tilsagn om, at Medlemmer af den nye sydslesvigske Forening kan vælges til Medlemmer af Sogneraad, Byraad og Amsraad, og, naar der

Krav om Sydslesvigs Adskillelse fra Holsten.

I Efteraaret 1945 blev der fra de Dansksindede i Sydslesvig og ogsaa fra Folk, som repræsenterede tyske Kredse, indgivet et Andragende til den daværende britiske Øverstkommanderende, Feltmarskal Montgomery om Deling af Provinsen Slesvig-Holsten i administrativ Henseende. De britiske Myndigheder mente ikke at kunne tage Hønsyn til dette Andragende, og den 26. Marts 1946 aabnedes den nydannede Landdag for Slesvig-Holsten.

Bestræbelserne for at opnaa en administrativ Adskillelse af Slesvig og Holsten har haft den danske Regerings Støtte, og i Folketinget den 9. Juli 1946 sagde Udenrigsminister Gustav Rasmussen herom:

„Efter at de to Hertugdømmer Slesvig og Holsten var blevet inkorporeret i Prøjsen i 1866, blev de forenet til en præjsisk Provins, Schleswig-Holstein. Denne Politik tilsigtede at bringe Slesvig i den stærkest mulige Tilknytning til Holsten og dermed til Tyskland. Gennem hele Historien er Ekspansionsbestræbelser rettet mod Slesvigs udgaet fra det større Holsten, hvor den udpræget danskfjendtlige saakaldte „slesvig-holstenske“ Bevægelse har sin Rod.

Under en fælles tysk Administration af Sydslesvig og Holsten maa de slesvigske Interesser uvægerlig ligge under for de holstenske.

Baade af Hønsyn til den fredelige Udvikling af Forholdene i Omraadet umiddelbart syd for den danske Grænse og af Hønsyn til den dansksindede Del af Befolkningen i Sydslesvig vilde det være ønskeligt, at der ikke skabes eller opretholdes fælles tyske Organer for Sydslesvig og Holsten, og at ingen tyske Myndigheder i Holsten faar Indflydelse paa Sydslesvigs Administration.“

Den britiske Militærregerings Motivering for at afvise Ønsket om en Deling af Slesvig-Holsten er, at det baade af økonomiske og administrative Grunde er nødvendigt at opretholde Provinsens hidtidige Struktur.

Efter hvad Ritz. Bur. meddelte den 12. Sept. er det i den slesvigske Landdag blevet meddelt, at Provinsen Slesvig-Holsten er omdannet til et tysk „Land“.

kommer Valg dertil, nu ogsaa til den nye Landdag enten som tilsluttet de anerkendte tyske Partier eller som uafhængige.

Regeringen ser ikke rettere end, at de Ønsker, de dansksindede Sydslesvigere har fremsat, er rimelige og i Overensstemmelse med Billighed og Retfærdighed og haaber meget, at det dog maa lykkes at finde en Udvej til at imødekomme dem, omend de sidst indløbne Meddelelser desværre ikke tyder paa det.

Den 24. Juli sendte den danske Regering en Note til den britiske Regering i Overensstemmelse med Udenrigsministerens Betragtninger og Folketingets Beslutning af 9. Juli (se Side 38), og den 9. September indløb den britiske Regerings Svar. Det hedder heri, at „den sydslesvigske Forening har vist Ulydighed mod Militærregeringens lovlige Autoritet“ ved ikke inden den 30. Juli at bringe sine Statuter i Orden, og derefter erklæres i den britiske Notes Punkter 4, 5 og 6:

4. Den britiske Regering har imidlertid dels for at sikre, at de Regler, efter hvilke den sydslesvigske Forening oprettes, er retfærdig over for alle Parter, og dels for at imødekomme mange af den danske Regerings Ønsker, besluttet at foretage nogle Ændringer i Forslagene til Statutterne. Det er derfor besluttet, at Artikel 5 i Lovforslaget skal lyde saaledes:

I. Medlemsskab skal være aabent for alle Personer, bosiddende i de Omraader, der er nævnt i Artikel 2, og som

a) er over 18 Aar og b) ikke har haft nogen Forbindelse med Nazistpartiet eller forbundne Organisationer og c) som inden den 1. Januar 1946 paa et eller andet Tidspunkt selv var Medlemmer, eller hvis Far eller Mor var Medlem af en eller flere Foreninger nævnt i Bilag A.

II. Desuden skal Medlemskabet staa aabent for andre Personer bosiddende i det nævnte Omraade, saafremt de er over 18 Aar og ikke har haft nogen Forbindelse med Nazistpartiet eller anden forbundet Organisation og

Medlemmer af Foreningen, og forud a) som er Efterkommere i lige Linie af Personer, som opfyldte Forudsætningerne for Medlemskab ifølge Betingelserne i Underparagraf I i denne Artikel eller b) som kan paavise to Bedsteforældre født nord for Ejderflodens gamle Løb.

Hver Ansøger maa anbefales af to for Deltagelse maa hver Ansøgers Kvalifikationer underkastes en nøje Undersøgelse. Hvis det viser sig, at Ansøgeren har fremsat falske Oplysninger, maa han øjeblikkelig udelukkes fra Foreningen uden Muligheder for Genoptagelse.

5. Den danske Regering vil bemærke, at der ved denne Revision, hvorunder Skeldatoen 1. Januar 1946 bibeholdes, er skabt Mulighed for Optagelse af visse Kategorier af nye Medlemmer efter denne Dato, for saa vidt de nødvendige Kvalifikationer er opfyldt. Den britiske Regering er overbevist om, at den danske Regering vil erkende den fundamentale Betydning af en nøje Undersøgelse af hvert enkelt Tilfælde, ligesom Udelukkelse af enhver Person, der ikke opfylder de nødvendige Kvalifikationer, eller som har haft noget at gøre med Nazistpartiet. Foreningens Arbejde og Udnyttelse og de britiske administrative Myndigheders Sikkerhed i dette Omraade vil naturligvis komme i alvorlig Fare, hvis disse Sikkerhedsforanstaltninger ikke er effektive.

6. Efter at have foretaget disse Ændringer i Statutterne har den britiske Regering nu instrueret Distriktskommandanten om at sende dem til Sydslesvigske Forening til Ovrerrækkelse i Overensstemmelse med tysk Lov inden for en nærmere fastsat Tid. Den engelske Regering stoler paa, at Foreningen vil rette sig efter disse Instruktioner, men hvis det viser sig ikke at være Tilfældet, ser den engelske Regering sig foranlediget til at underrette den danske Regering om, at Militærregeringens Myndigheder vil være nødsaget til at nægte Foreningen Anerkendelse, at nægte Kandidater til de kommende Valg Ret til at repræsentere Foreningen og træffe andre Forholdsregler af lignende Art, som man maatte anse for nødvendige.

Officielle danske Erklæringer

DER foreligger om det sydslesvigske Spørgsmaal i Tiden efter Befrielsen to Regeringserklæringer og en Rigsdagsbeslutning. Danmarks første Regering efter Befrielsen fremsatte ved Rigsdagens Genaabning den 9. Maj følgende Udtalelse, afgivet af Statsminister Buhl:

„Regeringen, som staar paa den nationale Selvbestemmelsesrets Grund, er af den Opfattelse, at Danmarks Grænse ligger fast. De ved Krigens Slutning totalt ændrede Forhold bevirker, at saavel Spørgsmaalet om det danske Mindretals Stilling syd for Grænsen som Spørgsmaalet om det tyske Mindretals Stilling i Danmark maa underkastes Overvejelse.“

*

Efter Valget i Efteraaret 1945 afgav Statsminister Knud Kristensen paa den nye Regerings Vegne følgende Erklæring i Trontalen den 21. November:

„Ministeriet vedkender sig fuldt og helt den nationale Selvbestemmelsesret, som fortsat maa være Grundlaget for Rigets Grænse mod Syd. Ministeriet er fuldt opmærksom paa de Interesser, som for Danmark knytter sig til den fremtidige Ordning af Sydslesvigs Forhold og vil yde sin Støtte til Sikring af Befolkningens Ret til et frit, folkeligt Liv i dens ældgamle Hjemstavn.

Ministeriet ser med den dybeste Forstaaelse paa de dansksindede Sydslesvigeres nuværende Vanskeligheder, som det vil gøre, hvad der staar i dets Magt for at fjerne eller afbøde. Det vil være Ministeriets Bestræbelse at støtte og styrke Danskheden syd for Grænsen i den nationale og kulturelle Kamp, som den fra Arilds Tid har ført for at hævede og bevare sit danske Præg.

Ministeriet vil gøre, hvad det kan, for at fjerne den Fare, som Talstrømningen af talstærke hjemstavnsfremmede tyske Elementer udgør baade for Danskheden Sydslesvig og for Grænsens fremtidige Sikkerhed.“

Folketinget vedtog den 9. Juli 1946 følgende Udtalelse vedrørende det sydslesvigske Spørgsmaal, efter at Udenrigsministeren havde fremsat en udførlig Redegørelse:

Idet Folketinget tager Udenrigsministerens Redegørelse til Efterretning, beslutter Tinget at tilsige Regeringen sin Støtte til en Politik, som paa Selvbestemmelsesrettens Grund har til Formaal:

- 1) at sikre den dansksindede Del af Sydslesvigs Befolkning, der er i stigende Vækst, almindelige borgerlige og demokratiske Retigheder, derunder Adgang til fri kulturel og politisk Livsudfoldelse paa lige Fod med den øvrige i Landsdelen hjemmehørende Befolkning, saaledes at den fredelige nationale Kappestrid mellem Dansk og Tysk kan finde Sted under lige og betryggende Vilkaar.
- 2) at søge Flygtningene fjernet fra Sydslesvig ved fortsat at henlede de paagældende allierede Magters Opmærksomhed paa de Farer, som Anbringelsen af store Mængder hjemstavnsfremmede Flygtninge i Sydslesvig medfører dels for det danske Befolkningsselements fremtidige Bestaaen, dels for en fri og fredelig Udvikling i dette Grænseomraade og derigennem ogsaa for den danske Grænses nationale Sikkerhed, og
- 3) i Tilslutning til allerede stedfundne Henvendelser til allierede Magter at opnaa Adgang for Danmark til under kommende internationale Forhandlinger at varetage de nationale danske Interesser, som er knyttet til den fremtidige Ordning af Forholdene i Sydslesvig.

Udtalelsen blev vedtaget med 97 Stemmer mod 3, medens 13 undlod at stemme.

De politiske Partier og Sydslesvig

Redaktionen af „Kendsgerninger om Sydslesvig“ har opfordret de politiske Partier til at fremsætte deres principielle Syn paa det sydslesvigske Spørgsmaal og har modtaget følgende syv Udtalelser:

Socialdemokratiet

Folketingsmand *Frede Nielsen* skriver paa Socialdemokratiets Vegne:

DEN Grænsedragning, som fandt Sted i 1920, hvilede paa Principer, som i høj Grad havde Socialdemokratiets Tilslutning, og mit Parti er stadig

Frede Nielsen.

Tilhænger af Principet national Selvbestemmelsesret; men det er en ufravigelig Forudsætning for dette Princip Udøvelse, ja selv for Kravet om en Gang med Tiden at kunne rejse Problemet i en eller anden bestemt Forbindelse:

Der maa hos en talstærk Del af den paagældende Landsdels Befolkning være Tale om en fast, varig og klart konstateret national Indstilling. Hvis denne Forudsætning ikke kræves opfyldt, kunde Situationen paa adskillige Landegrænser i givne Situationer blive saa temmelig flydende. For Sydslesvigs Vedkommende har hidtil ikke foreligget en saadan Forudsætning.

Det var lignende Betragtninger, som laa til Grund for den Regeringserklæring, Samlingsregeringen afgav den 9. Maj 1945, og hvori det bl. a. blev sagt: Grænsen ligger fast. Man sagde andet og mere, men det var disse tre Ord, som blev saa stærkt diskuteret. Naar man vil vurdere Erklæringens Ord, maa man erindre sig Situationen, som den laa. Den Basis, man havde at byg-

ge paa, var følgende: Afstemningen i 1920 viste i 2. Zone et stort, tysk Flertal. Der havde siden da — udover det lille danske Mindretal — aldrig været Tegn paa Trang mod Danmark, og endelig var der jo i de Dage af gode Grunde endnu ikke rejst nogen dansk Bevægelse dernede.

I Fortsættelse af Kritiken mod Regeringserklæringen kom Angreb bl. a. paa Socialdemokratiet for dets afventende Holdning. Man har henvist til, at Bevægelsen i Sydslesvig i særlig Grad har Tilslutning fra Arbejdere og andre Smaakaarsfolk, men kan man for Alvor mene, at det skulde kunne rokke Principerne? Hvordan laa det tidligere? Der kom aldrig fra andre Kredse end de Danske noget Tegn paa Kærlighed til Danmark, hverken fra Arbejdernes, Bøndernes eller Frisernes Kredse.

Det vilde være forkert ikke at regne med en naturlig Vækst af Danskheden indenfor en vis Ramme; man vil heller ikke kunne se bort fra, at meget voldsomme Oplevelser kan foranledige afgørende Ændringer i det menneskelige Sind, og at som Følge deraf den nationale Omstilling kan være ægte hos en Del Mennecker. Men man vil heller ikke kunne nægte, at Aarsagerne til Omstillingen for adskilliges Vedkommende kan være meget mere tvivlsomme. Det kan skyldes Irritation over Flygtningenes Tilstedeværelse; det kan skyldes Ønsket om i hvert Fald for en Tid at komme bort fra Tyskland, og det kan endelig hos nogle være den slesvigske Hjemstavnfølelse, som er afgørende, uden at nogen egentlig Længsel efter Danmark spiller ind. Det er ugorligt paa saa ubestemt og ganske uoversigtligt et Grundlag at bygge en dansk Aktivitet, der gaar ud over Nationalitetsprincippet.

Det, man kan, er at hjælpe paa alle praktiske Omraader, saa Danskheden i Sydslesvig faar de bedst mulige Arbejdsvilkaar, og bag denne Hjælp staar ogsaa Socialdemokratiet helt og ube-

tinget. Der ydes Hjælp til det sociale, folkelige, kulturelle og humanitære Arbejde, og en saadan Hjælp skal ingen med Rette kunne kimse ad; den giver det fornødne Grundlag. Ud af det Arbejde vil der saa forhaabentlig vokse Resultater. Paa det Grundlag vil det vise sig, hvor meget der er ægte og holdbart, og først da bliver Spørgsmaalet om Tilhørsforholdet aktuelt. Det er denne Linje, Socialdemokratiet stadig har fulgt, og den ligger i direkte Fortsættelse af 1920-Linjen.

Den Udtalelse, som blev vedtaget af en enig Rigsdag 9. Juli 1946, fastslog klart Viljen til at hjælpe og Enigheden i at gøre Forestillinger overfor de Allierede med Hensyn til Flygtningefaren og Sikringen af fuld Frihed for Danskheden i Sydslesvig til at gøre sit Arbejde paa alle Omraader, ogsaa det politiske. Det var en positiv Udtalelse, som helt dækkede, hvad Socialdemokratiet fandt det rigtig at fremhæve.

To Ting er i det foranstaaende slaaet fast: Socialdemokratiets Vilje til at hjælpe i vid Udstrækning, men en lige saa fast Vilje til at indtage en afventende Holdning. Der er yderligere et Moment, som maa veje stærkt til for Partiet, det er den verdenspolitiske Udvikling. Der er Spænding mellem Stormagterne, og Spillet om Tyskland er i Gang. Fra begge Sider, baade Øst og Vest, har man paa visse Omraader indledet en ny Kurs overfor Tyskland og Tyskerne; man vil snarest søge Tyskland genopbygget, og man vil indlede et vist Samarbejde mellem Sejrherrener og de Besejrede. Man kan ikke heraf uddrage nogen Opmuntring for Troen paa at vinde Stormagternes Øren i Spørgsmaalet om Særordninger for en Del af Tyskland. Man finder derimod i Stormagternes Politik en almindelig Uvilje mod Grænseaffærer af enhver Art.

Hvad Norden angaar, har ansvarlige Kredse klart og kraftigt advaret Danmark mod at gaa videre i det sydslesvigske Spørgsmaal. Gør vi det alligevel, mister vi det moralske Rygstød, vi hidtil har haft i Norden. Vi vilde komme til at staa ene i et Spil, der kunde blive rygende farligt.

Der er i denne Sag to Hensyn at tage: Hensynet til Sydslesvig og Hensynet til Danmark. Socialdemokratiet er grebet af samme varme Følelser for den ægte Danskhed i Sydslesvig, som andre Kredse er det, og Partiet har vist sig at være rede til Handling. Men Hensynet til Danmark vejer endnu stærkere til. Den afventende Holdning er baade klogest og rigtigst. Er den danske Bevægelse i Sydslesvig ægte, modnes den i Prøvelsen, og saa er den nødvendige Forudsætning sket Fyldest.
Frede Nielsen.

Venstre

Formanden for Venstres Rigsdagsgruppe, Folketingsmand Edvard Sørensen:

I Samlingsregeringens Programerklæring af 9. Maj 1945 blev det udtalt, at „Regeringen, som staaer paa den nationale Selvbestemmelsesrets Grund, er af den Opfattelse, at Danmarks Grænse ligger fast.“

Denne Udtalelse er siden i den politiske Diskussion blevet udlagt paa forskellig Maade; fra en Side har man lagt Vægt paa Citatets første Del, fra en anden paa Slutningen. Man kan deraf udlede, at Udformningen af Programerklæringens Ord er Resultatet af et Kompromis, og at man hver for sig har ment sine og sit Partis Anskuelser dækket, henholdsvis ved at henvise til Ordene „nationale Selvbestemmelsesret“ og „Grænsen ligger fast“, Ord, der i og for sig kan synes selvmodsigende, men som sagt ved Fortolkning kan udlægges paa forskellig Maade.

Set fra Venstres Synspunkt har der aldrig hersket Tvivl om, at naar der var Tale om at respektere den nationale Selvbestemmelsesret, kunde Grænsen kun betragtes som liggende fast til det Øjeblik, da en Folkeafstem-

Edvard Sørensen.

ning ønskede den flyttet. Og det er ofte blevet præciseret fra Venstres Side, og saa paa det Tidspunkt, da Venstre var repræsenteret i Samlingsregeringen. I denne Forbindelse kan henvises til den offentliggjorte Udtalelse fra Venstres Landsmøde den 20. September 1945. Det hed i denne Udtalelse, som naturligvis ogsaa dækker Venstres Rigsdagsgruppes Synspunkter:

„Lanmarks Statsgrænse maa hvile paa Respekten for den folkelige og nationale Selvbestemmelsesret. Sydslesvigs Befolkning bør efter et Aaremaal — saaledes at mere normale Forhold er tilvejebragt efter Krigens Omvæltning — sikres Ret til at skabe en Grænse efter eget Ønske og i Overensstemmelse med nordisk Retsopfattelse. Der maa gives Sikkerhed for, at vore Landsmænd syd for Grænsen kan leve deres Liv uden Tryk af fremmed Aag.

Med Bekymring ser Venstre i saa Henseende paa den voldsomme Invasion syd fra. Den rummer en Fare for Danskheden i Grænseegnene. Venstrønsker derfor at henlede de afgørende Magters Opmærksomhed paa Nødvendigheden af, at Strømmen vendes, saaledes at den her rodfæstede Befolkning ikke skal overvældes eller styres af disse fremmede Elementer.“

Udtalelsen er senere bl. a. blevet uddybet af Statsminister Knud Kristensen, der har udtalt, at hans Standpunkt i denne Sag var:

- „1) Ingen Voldspolitik og derfor ingen Ændring af Grænsen uden Befolkningens Ønske og Vilje.
- 2) Ingen Afstemning i Sydslesvig nu som Grundlag for et ændret Statstilhørsforhold.
- 3) Et Arbejde for at skabe og sikre Frihed og lige Vilkaar for Dansk og Tysk i et kulturelt, folkeligt, nationalt og politisk Arbejde i Sydslesvig.

Krigens Ofre blandt de danske Sydslesvigere

TWO Gange har danske Sydslesvigere maattet gaa i Krig paa tysk Side. Der foreligger ikke Tal for, hvor store Ofre de to Krige har krævet blandt danske Sydslesvigere, men det kan oplyses, at 150 tidligere Elever i danske Skoler i Sydslesvig er faldet i den anden Verdenskrig, deraf alene 125 fra Duborgskolen. Desuden savnes mange.

- 4) Støtte til Danskheden dernede, saa den kan vinde frem og faa større og større Tilslutning.
- 5) Skulde dette Arbejde gennem Aarrække lykkes i en saadan Grad, at der var Mulighed for, at der i Sydslesvig eller Dele deraf var sket en Sindelagsændring af et saadant Omfang, at der ud fra folkelige og nationale Motiver vilde være et Flertal for et Statstilhørsforhold til Danmark, da at tage en Folkeafstemning og paa Grundlag deraf drage Sydgrænsen.“

Disse Punkter er efter min Opfattelse et saa klart Udtryk for Venstres Stilling til det sydslesvigske Spørgsmaal, at Misforstaelser ved en reel Fortolkning vil være udelukket.

Christiansborg, i August 1946.

Edvard Sørensen,

Det konservative Folkeparti

For Det konservative Folkeparti skriver Folketingsmand Ole Bjørn Kraft:

FØRSTE GANG Det konservative Folkeparti efter Befrielsen som Parti udtalte sig om sin Stilling til det sydslesvigske Spørgsmaal var paa Partiets Landsraads-

Ole Bjørn Kraft.

'møde d. 30. Aug. 1945. Her vedtoges enstemmigt en Resolution, der fastslog Partiets Stilling til Spørgsmaalet, som det da tegnede sig. Konservatismen krævede heri en Politik, der værnede de danske Sydslesvigeres Frihed og Ret. Det konservative Folkeparti erklærede sig rede til at give Folkeviljen i Danmark og Sydslesvig Lejlighed til at komme til Orde ved en Folkeafstemning. Det var første Gang, at Tanken om en kommende Folkeafstemning i Sydslesvig officielt rejstes fra et dansk Partis Side. Man tilkendegav i Resolutionen, at Forudsætningen for en saadan Afstemning i Sydslesvig maatte være, at Befolkningen uafhængig af øjeblikkelige Stemninger kunde give sin inderste og vedvarende Vilje til Kende, og

for det danske Folk, at denne Vilje paa utvetydig Vis var klargjort.

Man fremhævede videre i Resolutionen, at saa længe Problemerne omkring Tysklands Skæbne var uopklarede, forelaa der ikke et holdbart Grundlag for Befolkningens Afgørelse gennem en Afstemning, men Konservatismens ønskede, at man fra dansk Side udnyttede enhver Mulighed for paa betryggende Maade at varetage de danske Sydslesvigeres Interesser, og man sluttede Resolutionen med en Advarsel imod at gøre den sydslesvigske Sag til Genstand for bitter Meningsudveksling i det danske Folk.

Denne Resolution er stadig Grundlaget for Konservatismens Stilling i Dag. Men som jeg havde Lejlighed til som Ordfører for Partiet at fremhæve under Rigsdagsdebatten den 2. August, er det sydslesvigske Spørgsmaal en Sag i Udvikling. Det gælder om til enhver Tid at imødekomme Øjeblikkets Krav om dansk Indsats og at følge baade den storpoltiske Udvikling i Verden og den særlige Udvikling i

Sydslesvig med den nøjeste Opmærksomhed for til enhver Tid at kunne være rede til at handle saaledes, som det tjener Sagen bedst. Intet vil være farligere end at stivne i et Standpunkt uopaa virkelig for Udviklingen og for ændrede Vilkaar og Forhold. Paa to Omraader har der siden Aug. 1945 fundet Begivenheder Sted, som har maattet paavirke Vurderingen og give Anledning til Overvejelser og Standpunkttagen. Det er en Kendsgerning, at der finder en dybtgaaende Nyorientering Sted i den sydslesvigske Befolkning. Kun Fremtiden kan afgøre, hvor vidtrækkende og varig denne Strømning, hvis Haab peger mod Danmark, vil være, men den kan ikke lade os kold, den kan ikke lades ude af Betragtning, den underbygger og styrker Ønsket om, at den sydslesvigske Befolkning, naar den fornødne Tid er forløbet, og Forholdene er faldet til Ro, saaledes at man med Tryghed kan stole paa Varigheden af Indstillingen, faar en Mulighed til at vise, hvad Vej den nationale Selvbestemmelsesret ved

Dansk-Amerikanerne og Sydslesvig

PAA det danske Brodersamfunds Kongres i Denver i Begyndelsen af Oktober vil — efter hvad Samfundets Formand John Hansen har oplyst over for Berl. Tid. — blive forelagt en Henvendelse til Præsident Truman vedr. Sydslesvig. I Henvendelsen gøres opmærksom paa, at Sydslesvig er gammelt dansk Land, og det hedder derfor:

„Eftersom der er et afgjort dansk Sindelag i den sydlige Del af Slesvig og en vaagnende Erkendelse i Folket derne af dets danske Herkomst og dets Slægtskab med de nordiske Folk og et voksende Haab om Frigørelse for det aarhundredgamle Tryk og den Trusel og Indflydelse, der udgik fra stærke prøjsisk-tyske Kredse.

eftersom der ikke gives Tilladelse til frit Udtryk for dette danske Sindelag.

eftersom det sydslesvigske Folk bør gives en fair Chance til Selvbestemmelse og Ret til at afgøre sin egen Fremtid.

eftersom der nu i Sydslesvig er flere Hundrede Tusinde tyske Flygtninge, hovedsagelig østprøjsiske Grænsefolk, besjælede af en fanatisk prøjsisk Stortysklands-Indstilling, som udgør et politisk Tryk og en alvorlig Trusel mod den danske Grænse.

eftersom det danske Folk er enigt om følgende Punkter:

1. at det sydslesvigske Folk bør gives følgende fire Frihedsgoder, der er nedlagt i Atlanterhavsdeklarationen:

Frihed for Nød.
Frihed for Frygt,
Frihed til at tale og
Frihed til at tro,

2. at de tyske Flygtninge i Sydslesvig bør fjernes hurtigst muligt,
3. at den bestaaende Situation er uretferdig, urimelig og utaalelig,
4. at det sydslesvigske Folk bør gives Lejlighed til Selvbestemmelse,
5. at Danmark bør have Lejlighed til at fremsætte sine Synspunkter ved en fremtidig Fredskonference eller andre Steder, hvor Sydslesvigs Fremtid bliver diskuteret og bestemt.

resolverer vi,

at vi i Ærbødighed anmoder vor Præsident Harry S. Truman om at give Ordre til U.S.A.s Delegerede til nævnte Fredskonference eller andre Møder om at fremsætte ovennævnte Synspunkter med det Formaal at sikre den danske Befolkning og det danske Riges Interesser i Sydslesvig.

en Folkeafstemning vil føre den. Men Forudsætningen herfor maa være, at der i Landsdelen mellem Krusaa og Danevirke skabes frie Forhold i politisk, national og kulturel Henseende, saaledes at Befolkningen uden fremmed Tryk kan udvikle sig, tage sin Beslutning frit og i Overensstemmelse med sit eget Væsen. Vi mener, at en af Vejene til at skabe denne Frihed og have Tillid til, at den virkelig eksisterer, vil være en administrativ Adskillelse af Slesvig og Holsten.

Dernæst er der Flygtningeproblemet. Ingen kan være i Tvivl om, at de tyske Flygtninges Tilstedeværelse i Landsdelen er en Sag af gennemgribende Betydning for hele Udviklingen i Sydslesvig og for Danmarks Fremtid. Hvis de Magter, der har Afgørelsen i denne Sag, tillader en permanent Bosættelse af disse Hundredtusinder af Egnsfremmede, vil Grænselandets Karakter fuldstændig ændres, den danske Bevægelse opluges og Flygtningenes Tilstedeværelse skabe en ny fremtidig Trusel mod den danske Grænse og gøre vor Stilling mere utryk, end Forholdene var før Verdenskrigen.

Det var derfor ikke blot rigtigt, men ogsaa nødvendigt, at den danske Rigsdag og Regering i Rigsdagsbeslutningen tog Stilling til disse Spørgsmaal. Det konservative Parti gav denne Beslutning sin Tilslutning. Den tilfredsstillende os ikke. Vi vilde være gaaet videre. Men det var nødvendigt, at der blev bragt Klarhed over den danske Politik for at give Regeringen Mulighed for med Rigsdagen bag sig at foretage de Handlinger til Støtte for Danskheden i Sydslesvig, som der kunde skabes Enighed om.

Men hvad vilde Konservatismen have gjort, hvis den havde repræsenteret Flertallet i den danske Rigsdag? Jeg havde Lejlighed til at præcisere det under Debatten. Det kan samles i følgende Punkter:

Vi vil ikke afvise, at den Bevægelse for Tilslutning til Danmark, som for Tiden vokser i Sydslesvig, engang ad Aare kan blive saa stærk, at en Folkeafstemning i Sydslesvig bør finde Sted.

En saadan Folkeafstemning kan efter vor Opfattelse først finde Sted,

naar det er muligt for Befolkningen at tage Standpunkt ud fra klare, faste folkelige og nationale Synspunkter.

Den danske Regering og Rigsdag maa naturligvis til den Tid samtidig have Ret til at tage Stilling til, om Folkeafstemningen er foregaaet under Former og paa Vilkaar saa betryggende, at Danmark eventuelt kan anerkende Tilkendegivelsen som et holdbart Udtryk for Befolkningens varige Vilje og Sindelag.

Som en nødvendig Forudsætning for Folkeafstemningen maa der gives den danske Bevægelse i Sydslesvig den Frihed: Organisationsfrihed, Pressefrihed, politisk Frihed og øvrige frie Arbejdsvilkaar, som enhver politisk Bevægelse har i et demokratisk Samfund.

Grænseforeningen og Sydslesvig

Paa Grænseforeningens Sendemandsmøde den 30 November 1945 vedtoges bl. a. følgende Udtalelse:

„Det maa anses for et naturligt Krav, at der gives den i Sydslesvig hjemmehørende Befolkning, saafremt den maatte ønske det, Lejlighed til — i Overensstemmelse med Principet om Folkenes Selvbestemmelsesret — til sin Tid under trygge Former at fremkomme med en fri Tilkendegivelse af sine Ønsker vedrørende Landsdelens Fremtid. En nødvendig Forudsætning for, at en saadan retfærdig Tilkendegivelse kan finde Sted, er, at der som Konsekvens af Ophævelsen af den tyske Regeringsmagt snarest skabes et Styre, der, indtil den endelige Afgørelse af Landsdelens statsretslige Stilling foreligger, opretholder Suspension af tysk Suveranitet i Sydslesvig og effektivt sikrer alle Dele af den hjemmehørende sydslesviske Befolkning fuld Ligestilling paa alle kulturelle, økonomiske, administrative og politiske Omraader og dermed den fornødne Garanti for, at det danske Arbejde kan foregaa ganske uhindret.

Ud fra disse Betragtninger opfordrer Grænseforeningen Regering, Rigsdag og Folk til at samle sig i Endrægtighed om Løsningen af de foreliggende store Opgaver for at sikre den danske Nationalitet i Sydslesvig og for derigennem at betrygge vort Folks og vort Fædrelands Fremtid.“

Efter vor Opfattelse er en af Betingelserne for, at denne frie Udvikling i Sydslesvig kan finde Sted, en administrativ Adskillelse af Sydslesvig og Holsten, saaledes at det i særlig Grad bliver den i Sydslesvig hjemmehørende Befolkning, der faar Indflydelse paa Administrationen.

De tyske Flygtninges Tilstedeværelse forhindrer, at den nye folkelige Udvikling kan udfolde sig. Den danske Regering maa derfor have Ret til — med den afgjorte Interesse, Danmark har i Udviklingen i Sydslesvig — at kræve, at disse Flygtninge føres bort fra Sydslesvig, og vi mener, at den danske Rigsdag maa være parat til at yde ethver økonomisk Offer for at opnaa et saadant Resultat.

Men ogsaa bortset fra Relationen til det sydslesvigske Spørgsmaal maa den danske Regering protestere imod, at der umiddelbart op til vor Grænse anbringes mere end ¼ Million Tyskere, som overbefolker Landsdelen, og i Fremtiden vil øve et stærkt Tryk mod den dansk-tyske Grænse; Danmark har Krav paa, at dette forhindres, ved at Flygtningene føres til andre Egne af det tidligere tyske Rige.

Ved den kommende Fredskonference maa det være Opgaven for Danmarks Politik, indtil den omtalte Folkeafstemning kan finde Sted, at sikre den sydslesvigske Befolkning politisk, folkelig og kulturel Frihed.

Saaledes er vor Stilling. Men hvad vil Morgendagen bringe? Det sydslesvigske Spørgsmaal berører ikke blot Slesvig og Danmark. Det er en Del af det store Spørgsmaal, der hedder Tyskland og Freden. For de store Magter kan det synes et lille Spørgsmaal. Dog har det før vist sig, at store Magters Ligegyldighed over for det har faaet vidtrækkende Konsekvenser. Det kunde ske igen. Men for os er det en stor Sag. Ingen Sag er efter Befrielsen større end denne. Danmarks Fremtid kan blive skæbnebestemt af de Afgørelser, som her træffes. Baade af os selv og af andre. Ofte har vi fejlet under Historiens Gang. Maatte en lykkelig Stjerne skinne over de Beslutninger, vi maaske snart kommer til at tage.

Ole Bjørn Kraft.

Danmarks kommunistiske Parti

Folketingsmand Aksel Larsen udtaler paa Danmarks kommunistiske Partis Vegne:

NAAR Danmarks Samlingsregering af 5. Maj 1945 i Statsministerens Trontale af 9. Maj sagde, at Grænsen ligger fast, saa var det en meget velovervejjet Udtalelse.

Aksel Larsen.

Det er rigtigt, at Sydslesvig er gammelt, urgammelt, dansk Land, og at Befolkningen i Sydslesvig til Dels er af dansk Afstamning, er Efterkommere af Dan-skere. Vi er imidlertid ikke Tilhængere af den nazistiske „Blut und Boden-

Teorie“, og vi mener ikke, der er noget sandt eller noget rigtigt i denne. Et Lands Nationalitet maa afgøres af de Menneskers nationale Indstilling, som bebor Landet.

Aarhundreders danske Regeringsfejlgreb har bevirket, at Folket i sit Flertal og efterhaanden i sit overvældende Flertal *desværre fortrykkes*. Det blev tysk i Sprog, Nationalitet, Sindelag, Mentalitet og er tysk den Dag i Dag.

Grænsedragningen af 1920 var retfærdig, var rigtig og var klog. Derfor blev denne Grænsedragning heller ikke anfægtet.

Har Forholdene siden 1920 da forandret sig saa grundlæggende, at der er Tale om et helt nyt Forhold mellem Danmark og Sydslesvig, at Grænsen ikke mere fra dansk Side kan betragtes som fastliggende, men at vi skal forsøge at trykke den ind og trykke den syd paa, samt at vi kan sige som Stat at have særlige Interesser at varetage i Sydslesvig? Hvad angaar Spørgsmaalet om Befolkningens Nationalitet og om den geografiske Beliggenhed af den retfærdige Grænse, mener jeg, at

der ikke er Grund til at antage nogen Forandring. Jeg kan ikke lade være med at benytte mig af selve de Tal, vi kender fra den danske Organisation i Sydslesvig. Medens der indtil 1. Januar 1946 kun var 12,000, der ønskede at bekende sig til Danskheden, skal der nu være 45,000 eller endnu flere. *Det maa være Konjunktur.* Jeg siger ikke dermed, at det er Konjunktur *altsammen*, idet en vis naturlig Vækst i den tilkendegivne Danskhed maatte forudses, fordi det under det tyske Regimente og navnlig under Nazistytet ikke har været farefrit at bekende sig til Danmark. Men man kan ikke se bort fra, at den øjeblikkelige Situation kan medvirke til, at Folk finder deres paastaede latente Danskhed frem, rent bortset fra, at man ikke kan udelukke — og *det ønsker jeg at sige saa stærkt som muligt til Danskerne i Sydslesvig* — at mange, mange, der ikke alene ikke er Danskere, men Tyskere, men tillige ikke er Demokrater, men forbenede, indædte, hadefulde, forbryderiske Nazister, søger Ly inden for Danskhedens Organisationer.

Det er vist efterhaanden en almindelig bekendt Sag, selv om der ikke tales højt om det, at *Sydslesvig var en af de Landsdele i Tyskland, hvor Hitler-Nazismen havde sin største Tilhænger-skare i Forhold til Befolkningen allerede før Hitlers Magterobring. I Valgkredsens Slesvig stemte 70 pCt. af de stemmeafgivende Vælgere paa Hitler i 1932. Man skal ikke komme og fortælle mig, at nu er en antagelig Del, endsigse Flertallet af dem blevet Demokrater og Danskere.*

Der bliver talt om Folkeafstemning i Sydslesvig. Man paaberaaber sig Folkenes Selvbestemmelsesret. Den er vi Tilhængere af, ikke mindre, maaske mere end nogen anden. Men vi finder det ubesindig Tale i Dag at gaa ud og raabe op om, at man vil have Folkeafstemning i Sydslesvig om kortere eller længere Tid, idet man hverken bør træffe eller forberede forhastede Afgørelser.

Jeg tror, at man snart maa holde op med at tale om *Flygtningene* i Sydslesvig, for det er de jo ikke. Det er Flygtninge, vi har i Danmark, men de,

der er i Sydslesvig, er *forflyttede Tyskere.* Jeg mener ikke, at det er givet, de ubetinget bør blive i Sydslesvig, men det er dog et Spørgsmaal, som ikke kan afgøres ud fra Paastande om, at Flygtningene er en Trusel mod Danskheden og Danmark, men ud fra, hvad der skal ske med hele Tyskland. Man har talt om den Fare, som ligger i, at disse Flygtningehorder engang skulde sætte sig i Bevægelse, vælte mod den danske Grænse, trykke den ind, overskride den. Det er mig ubegribeligt, at voksne Mennesker kan sige noget saadant. Det findes der jo Magtmidler til at forhindre; det er der ingen Fare for.

Bestræbelser fra dansk Side for at sikre Grænsen bør i Stedet bestaa i, at Danmark yder sit Bidrag til at gardere Verden mod, at der opstaa et nyt Tyskland i Kejser Wilhelms eller Hitlers Aand, at man faar bragt Orden i Sønderjyllands nationale Forhold og de værste Medlemmer af det derværende tyske Mindretal fjernet samt at man faar Befolkningen i Sydslesvig afnazificeret og skabt Sikkerhed for, at der virkelig bliver demokratiske Forhold med demokratiske Rettigheder ogsaa for de Dansksindede.

Her er jeg tilbøjelig til at give dem Ret, som siger, at det danske Befolkningsselement ikke har lige politiske Friheder og Rettigheder med andre. Jeg mener, at her har Danmark en Ret og en Pligt til at sige til de allierede Magter, at vi ønsker, der bliver politisk, kulturel og national Frihed for det danske Folkeelement syd for Danmarks Grænse, og man maa fra den danske Regerings Side have Ret til at have en vis Føling med dette og føre en vis Kontrol med det. I den Henseende er der ingen Unighed mellem os og Regeringen.

Lige saa rigtig og uanfægtelig Afgørelsen i 1920 viste sig at være trods den endeløse Strøm af Skældsord, der haglede ned over dem, der var ansvarlige for denne Afgørelse, saa vidt Answeret laa i Danmark, lige raa rigtigt er det, tror jeg, at Staus quo ved Grænsen vil være den heldigste. Men det udelukker ikke, tværtimod, det forpligter til, dels at vi underbygger vor

Position nord for Grænsen, og dels at vi støtter det danske Folkeelement syd for Grænsen.

Aksel Larsen.

Det radikale Venstre

For Det radikale Venstre skriver Folketingsmand Jørgen Jørgensen:

I den Situation, hvori vi befinder os, er det meget afgørende, at der ikke udadtil hersker nogen Tvivl om, hvilken Linje Danmark følger i sin Udenrigspolitik med Hensyn til Sydslesvig. Jeg mener, at de i Linje, der hidtil er fulgt, er rigtig, og jeg føler mig overbevist om, at der ikke alene paa Rigsdagen, men ogsaa i Befolkningen er aldeles overvejende Tilslutning til at denne Linje fortsat skal følges. —

Jørgen Jørgensen.

Vi har et dansk Mindretal i Sydslesvig, hvis Ve og Vel ligger os saa stærkt paa Sinde, at vi ikke kan undlade Gang paa Gang overfor de sejrende Stormagter at gøre opmærksom paa hvor nødvendigt det er at sikre disse trofaste Landsmænd frie Kaar i Fremtiden.

Vi maa stille dette Krav og aldrig blive trætte af at gentage det. Vore Landsmænd i Sydslesvig, der loyalt opfyldte deres Borgerpligt og bragte næsten umenneskelige Ofre herfor i Krigens Aar, de maa for Fremtiden sikres saadanne Vilkaar, at deres Frihed til at leve deres frie, folkelige, politiske og nationale Liv ikke bliver antastet. Vi betragter dette som Menne-skeret. Og vor Ret til at stille disse Krav om Sikring af nationale Mindretal, den underbygger vi ved den Maa-

de, hvorpaa vi behandler fremmede Mindretal i Danmark.

Vi lever efter den Lov, at vi aldrig kræver mere af a dre, end hvad vi selv er villige til at yde.

Hvor ikke særlige Naturforhold gør sig gældende, kan en Grænse vanskeligt drages, uden at der paa begge Sider af Grænsen kommer mindre eller større Befolkningsgrupper, der hører til paa den anden Side — Og lige saa rigtigt det er, at fremmede Mindretal i et Land har givet Anledning til Vanskeligheder Landene imellem, ligesaa rigtigt er det, at Mindretal ogsaa kan bidrage til at skabe Afspænding mellem to Nabofolk.

Det forudsætter dog naturligvis én Ting, nemlig at man respekterer Mindretallets Rettigheder og giver Muligheder for, at Mindretallet kan leve under saa frie Kaar, at den fredelige nationale Kappelstrid kan finde Sted under betryggende Vilkaar.

Der er for mig ingen Tvivl om, at vore danske Landsmænd i Sydslesvig har lust en betydningsfuld national og kulturel Opgave. De var Bølgebrydere overfor Strømninger der kom fra Syd- og Mitteleuropa.

De var Repræsentanter for Nordens Synspunkter. — De var paa folkelige og kulturelle Omraader Nordens Grænsevagt mod Syd. At dette har været af Værdi for Danmark, føler jeg mig fuldt overbevist om. —

Men vore Landsmænd dernede staar paa en udsat Post. Der skulde stærke Karakterer til for at holde til det Tryk, den dansksindede Del af Befolkningen under de skiftende Forhold har været udsat for — men der var en trofast Skare dernede, som aldrig gav op. Trods alt, hvad de maatte gennemgaa, vedstod de deres danske Sindelag, og de gav ikke op, men paatog sig alle de Byrder, som fulgte med Statsborgerskabet i det fremmede Land.

Disse trofaste Forposter mod Syd

staar vi i Danmark i stor Taknemmelighedsgæld til, og alt, hvad der herfra kan ydes af Hjælp og Støtte til vores Landsmænd derude under de nuværende vanskelige Forhold, vil alle være enige i, bør ydes.

De divergerende Synspunkter der fremkommer er jo mere bestemt af forskellig Bedømmelse af, hvad Udviklingen i Sydslesvig vil føre til i Fremtiden. — Der overfor bør det dog fremhæves, at alle Partier i Rigsdagen utvivlsomt er enige i, at Landegrænsen kun er holdbar, hvor Folkene velovervejede og uden Paavirkning af Stemninger, og egen fri Vilje tager Beslutning om sit Tilhørsforhold.

At der i Sydslesvig i Dag er Krese, der hidtil har været tyske, men som nu ud fra et ærligt Sindelag overvejer, om de ikke snarere hører til i de danske Rækker er sikkert rigtigt — men nationalt Sindelag skifter man ikke fra i Dag til i Morgen. Det kan foregaa gennem Generationers Udvikling, og det maa foregaa i Ro og ikke forceres frem.

Mange Ulykker i Verden har deres Oprindelse i, at man ikke respekterede disse Synspunkter, naar nye Landegrænser efter et Krigsopgør blev draget.

Ogsaa efter sidste Krig er der Eksampler paa, hvor farligt det er at bygge paa Stemninger. Der var dengang Omraader i Tyskland, hvor Befolkningen straks efter Krigens Ophør næsten enstemmigt gav til Kende, at de vilde bort fra Tyskland, for saa faa Aar efter med lige saa stor Enstemmighed at ville tilbage til Tyskland. Mange Ulykker i Verden kom af, at Nationer i afgørende Øjeblikke gav sig Stemninger i Vold — det skal vi være opmærksomme paa r.u.

Det er meget forstaaeligt, at det føles som et Vaarbrud mellem Danske i Sydslesvig, naar Befolkningen i stort Tal tilslutter sig danske Foreninger og

sender deres Børn til danske Skoler. Men det er nødvendigt, at vi gør os klart, at Forholdene i Sydslesvig ogsaa har et Islæt af stærkt tidsbetonede Strøminger. —

Tysklands fuldkomne Sammenbrud har øvet en saa afgørende Indflydelse paa tyske Sind, at det er forstaaeligt, om der er Tyskere, som i denne Situation vender Blikket andre Steder hen. Disse Forhold kan ikke lades ude af Betragtning, naar Stillingen skal vurderes i Sydslesvig i Dag.

Det er det danske Mindretals Stilling i Sydslesvig i Dag og i Fremtiden, der giver Baggrund for Rigsdagens og Regeringens Henvendelse til de allierede Magter. Vore trofaste Landsmænd dernede skal vide, at Rigsdag og Regering vil benytte enhver Mulighed for at sikre dem frie menneskelige Kaar i

Krav om Frigørelse fra tysk Overhøjhed

SYDSLESVIGSK UDVALG af 5. Maj 1945, der oprindelig udgjordes af Borgmester V. Fischer, Dr. phil. Vilhelm la Cour og Lærer P. Marcussen, overrakte d. 10. Februar 1946 Regering og Rigsdag følgende Henvendelse, undertegnet af 498,918 danske Kvinder og Mænd:

„Danske Borgere, som med fuld Tilslutning har bemærket Trontalens Ord, at de totalt ændrede Forhold ved Krigens Slutning vil bevirke en ny Overvejelse af Spørgsmaalet om det danske Mindretals Stilling syd for Grænsen, udtaler i denne Forbindelse:

Det maa være vort Folks Op-gave at søge gennemført en Ordning, hvorved Sydslesvig frigøres for tysk Overhøjhed, da man kun ad denne Vej kan sikre Danskhedens Fremtid paa gammel dansk Folkegrund.“

I en Erklæring fra Sydslesvig-ske Udvalg af 1. August 1945 havde man understreget, at Udvalgets eneste Formaal er at søge Sydslesvig frigjort for tysk Overhøjhed, og at dette ikke forudsætter nogen Grænseflytning og dermed et stort tysk Mindretal inden for Danmarks Grænser.

Fremtiden. Det er vor Ret at kræve dette, og vi vil ikke blive trætte af stadig at frmføre dette Krav.

Det er Danmarks Opgave over for de allierede Magter at varelage de Interesser der knytter sig til dens danske Folkegruppes Stilling i Sydslesvig — Men vi har efter min Mening ingen Adkomst til heroppe fra at rejse Krav af statspolitisk Karakter over for det kommende Tyskland.

Den Beslutning Rigsdagen vedtog d. 9. Juli er Udtryk for, at Rigsdagen og Regeringen vil fortsætte den hidtil fulgte Linje i vor Udenrigspolitik. Danmarks Stilling til Tyskland skal ikke være bestemt af, om Tyskland er stærkt eller svagt. Danmarks Stilling skal ale e være bestemt af Hensynet til, hvad der er Ret. — Paa det alene kan Danmarks Fremtid bygges. —

Jørgen Jørgensen.

Danmarks Retsforbund

For Danmarks Retsforbund skriver Folketingsmand, Overlæge Viggo Starcke:

MRANGE forskellige Synspunkter og **M** Interesser gør sig gældende i det sydslesvigske Spørgsmaal, brydes imod hverandre og fingrer sig ind i hinanden. Følelser og Forstandsgrunde kan ikke altid forliges, og det synes vanskeligt at finde en Løsning, der tiltaler baade det varme Hjerte og den klare Tanke.

Viggo Starcke.

Sydslesvig har været tysk Statsomraade siden 1864, men dansk Folkeomraade siden Folket blev til i den yngre Stenalder. Folke-mæssigt set er Ejderen en af de klareste Grænser i Europa. Den trues nu med at udviskes ved Flygtningenes Over-svømmelse.

I Kong Godfreds Tid, ca. 800, blev Grænsen en strategisk Grænse ved Danevirkes Bygning. Samtidig var den en religiøs Grænse mellem Katolicisme og nordisk Gudetrol. Under senere Konger, da Holstein kom under danske Konger, og helt op i forrige Aarhundrede, gjorde Helstatssynspunkter sig gældende, der krydsedes med Hertuger-nes dynastiske Interesser i den folkeligt daarligt motiverede Slesvig-Holsteinisme. Handelsgeografiske og erhvervspolitiske Synspunkter har været stærkt virksomme; ofte trak de ad Tyskland til; i Øjeblikket trækker de ad Danmark til. Stormagternes Interesser i Kielerkanalen og i Slesvig som Basis for Flyve- og V-Vaaben er i Øjeblikket stærkt dominerende.

Baade Helstats- og Ejderpolitiken har beredt Ulykker og Skuffelser, mens Sindelags- og Nationalitetsprincippet har vist sig at være bæredygtigt. Da Danmark ikke er stærkt og stort nok hverken til at føre imperialistisk Politik eller føre en Politik, der baseres paa det historiske og følelsesmæssige Grundlag, er der for mig — og jeg taler her paa egne Vegne, idet Sagen er for stor og kompliceret til at kunne være en Partisag — ingen Tvivl om, at Danmark maa føre sin Politik paa Sindelagsprincippet. Danmark maa først tænke paa Danmarks Interesser, men ogsaa støtte Danskheden i Sydslesvig af al Evne. Flygtningespørgsmaalet, som er saa alvorligt for Sydslesvig, er ogsaa truende for Danmark, men vi har ikke Magt til at løse det. Alle Kræfter maa dog lægges i for at naa det bedst mulige Resultat.

Selv om Sindelagsprincippet maa være det bærende, maa det ikke glemmes, at baade de nationalhistoriske, de sproglige og de realpolitiske Erhvervsinteresser er Kræfter, der maa virke med ind i Helhedsbilledet. Spørgsmaalet maa betragtes som en Helhed og paa langt Sigt. Man maa ikke glemme, at vi har Ansvar baade over for Fortiden og over for Fremtiden. En Folkeafstemning, hvis der fra sydslesvigske Side fremsættes Ønske derom, maa finde Støtte fra dansk Side, men den maa afholdes paa et Tidspunkt og

paa en Maade, der udelukker, at forbigaaende Konjunkturstemninger gør Udslaget.

En Frihandelspolitik vil fredelig gøre den mellemfolkelige Politik, og en Løsning af Jordspørgsmaalet vil lægge fast Grund under Nationalitetspolitikken.

Det gælder om at holde Hovedet klart og ikke lade Følelserne løbe af med sig. Men det er ikke alene den klare Tanke, der har Ret. Det varme Hjerte er ogsaa en Del baade af et Menneskes og et Folks Væsen.

Viggo Starcke.

Dansk Samling

Folketingsmand Robert Stærmose skriver paa Dansk Samlings Vegne:

A DSKILLIGE Aar for Sydslesvig i 1945 kom paa Dagsordenen i den danske politiske Debat, gjorde Dansk Samlings ledende Kredse et omfattende Oplysningsarbejde om Sydslesvig. Dette Arbejde og andres Virksomhed paa samme Arbejdsfelt har baaret

Robert Stærmose.

Frukt. Mange, som for faa Aar siden afviste al Tale om en ny Tilknytning af Sydslesvig til Danmark som chauvinistisk Sværmeri, viser i Dag aktiv Forstaaelse og Tilslutning. Det skyldes baade Oplysningsvirksomheden og de senere Aars Tildragelser.

Efter Befrielsen var Dansk Samling af Hensyn til Sagen tilbageholdende med officielle Udtalelser om Partiets sydslesvigske Politik. Hvis vi først af alle Partier var kommet frem med et Program om Sydslesvig, kunde det let have været medvirkende til, at de større, indflydelsesrige Partier havde afvist Sydslesvigrøret som overspændt nationalistisk Fantasteri.

Hovedbestyrelsen udsendte dog den 1. Juni 1945 en Udtalelse, der anbefalede Dr. Vi'h. la Cours Forslag om, at

Sydslesvig skulde frigøres fra tysk Overhøjhed og omdannes til et Mandatomraade, „fordi dette vilde give Mulighed for en fri Tilslutning fra eventuelt opvaagnende ny Danskhed i Sydslesvig.“

I Rigsdagen debatteredes Sydslesvig for første Gang i September. Jeg var Ordfører for Dansk Samling og lagde Hovedvægten paa Flygtningeproblemet, ligesom jeg krævede Sydslesvig adskilt fra Holsten.

Til Folketingsvalget den 30. Oktbr. udtalte Dansk Samling: „Folket mellem Grænsen og Sli—Danevirke—Ejder-Linjen tilkendegiver ved en Folkeafstemning, der afholdes ved den militære Besættelses Ophør, sin Vilje med Hensyn til Statstilhørsforhold. Den danske Stat maa deltage i Kontrollen af Kieler-Kanalen, naar denne internationaliseres.“

Denne Programudtalelse er efterfulgt af en lang Række Rigsdagsindlæg om dette vort Lands største udenrigspolitiske Spørgsmaal. Under Finanslovsdebatten den 30. November udtalte jeg bl. a.: „Nu kræves det, at der handles med en langt klarere Forudseenhed end den, der hidtil har præget vor Regering i denne Sag. Hvis man overhovedet med Forudseenhed skal kunne varetage den danske Stats Interesser, saa bliver det nødvendigt at stille efter, at den danske Stat faar et direkte Ansvar for Forholdenes Udvikling i Sydslesvig.“ Kort Tid i Forvejen havde Dansk Samlings Landraad udtalt, at den danske Besættelsesdivision, der skulde til Tyskland, burde afløse den britiske Besættelse i Sydslesvig, og at den danske Stat burde overtage Forsorgen for Flygtningene i Sydslesvig, fordi dette maatte være en Forudsætning for at faa Indflydelse paa disses fremtidige Anbringelse.

Da der fremkom Meddelelse om nye Flygtningestrømme til Sydslesvig, stillede Dansk Samling Forespørgsel til Udenrigsministeren om, hvad der agtedes foretaget i Anledning heraf. Da Udenrigsministerens Redegørelse for Regeringens Sydslesvigspolitik fik Tilslutning fra alle Sider ved denne Lejlighed, stillede Dansk Samling en Dags-

orden, som tilsagde Regeringen Støtte til Arbejde for at øve Indflydelse paa Flygtningenes Forhold i Sydslesvig, for at sikre den sydslesvigske Befolknings frie kulturelle Arbejde og for at faa Sydslesvig administrativt skilt fra Holsten. Der blev med alle Partiers Stemmer vedtaget en af de øvrige Partier stillet Dagsorden, der sprogligt, men ikke reelt adskilte sig fra Dansk Samlings.

Dansk Samling maatte gaa imod 9. Juli-Erklæringen, fordi den tog Sigte paa Skabelsen af en Mindretalsordning i Sydslesvig, skønt der i denne Efterkrigstid ikke eksisterer nogen Mulighed for at faa anerkendt Mindretalsrettigheder. Dansk Samling stillede et Ændringsforslag, hvorved der blev tiltaget Regeringen Støtte til „ved internationale Forhanlinger snarest at sikre den hjemmehørende sydslesvigske Befolkning Ret til ved en Folkeafstemning, for hvilken Tidspunktet nærmere fastsættes, naar den militære Regeringsperiode er ophørt, at bestemme

deres Hjemstavns fremtidige Statstilhørsforhold.“ Ændringsforslaget forkastedes.

Sidst har Dansk Samlings Landsraad udtalt: „Retten til selv at afgøre sin fremtidige Skæbne maa nu sikres den sydslesvigske Befolkning. Som Paragraf 5 i Pragfreden var Retten og Haabet for Nordlesvigerne i de lange Udlændighedsaar efter 1864, maa der nu sikres Sydslesvigerne en ny Paragraf 5 i de Fredstraktater, der skrives i nær Fremtid. Den danske Stat og det danske Folk maa tage Initiativet til Sydslesvigs Frigørelse fra tysk Overhøjhed som eneste Mulighed for at fjerne Flygtningetruslen og erklære sig rede til at bære det Ansvar og de Byrder, der maatte følge hermed. Den hjemmehørende Befolkning og den danske Bevægelse maa sikres alle borgerlige Rets- og Frihedsgoder, indtil en virkelig fri Afstemning aabner Vej for Sydslesvigs Genforening med Danmark.“

Rob. Stærmose.

Den politiske Stilling i Sydslesvig

DE tre største tyske politiske Partier er CDU (Den kristelig demokratiske Union), SDP (Det socialdemokratiske Parti) og DKP (Det kommunistiske Parti). De gaar alle ind for Tysklands Enhed og har vedtaget, at Medlemmer af det danske Mindretal ikke maa opstilles paa deres Lister eller staa som Medlemmer af de tre Partier.

Socialdemokraterne i Flensborg har protesteret mod Partiledelsens Beslutning ved paa et Møde den 5. Juni 1946 med 386 Stemmer mod 96 at vedtage følgende Resolution:

„Den socialdemokratiske Amtsorganisation for Flensborg By afviser Kravet om i national Henseende og i Overensstemmelse med Hovedbestyrelsens Resolution at udøve et Tryk over for sine Medlemmer. Man overlader det tværtimod til hvert enkelt Partimedlem frit at træffe sit nationalpolitiske Valg. Amtsorganisationen for Flensborg tilbageviser energisk Hovedbestyrelsens Argument, at Størstedelen af de dansksindede Flensborgeres Indstilling skyldes Levnedsmiddelpakkerne fra Danmark. Grænsebefolkningens nationale Sindelagsskifte begyndte allerede under Nazismens voksende Indflydelse i Tyverne. En offentlig Bekendelse kunde imidlertid ikke fremkomme under Nazistyret, derfor kom den spontant efter Katastrofen i Foraaret 1945. Der er der-

for absolut ikke Tale om Konjunkturer.

En endelig Ordning af det sydslesvigske Spørgsmaal kan kun opnaas ved en Folkeafstemning paa Selvbestemelsesrettens Grund, hvorefter der ogsaa kan foretages en Korrektur af den i økonomisk Henseende forfejlede Grænsedragning i 1920. Det er i denne Forbindelse uden Betydning, om Folkeafstemningen skal finde Sted straks eller senere.“

Paa et Møde i Husum den 7. Juli erklærede Lederen af Tysklands socialdemokratiske Parti, Dr. Schumacher den socialdemokratiske Kredsforening i Flensborg for opløst, men Foreningen har nægtet at indstille sin Virksomhed, idet den henviser til, at den er godkendt direkte af Militærregeringen. En ny socialdemokratisk Forening, sorterende direkte under Hovedledelsen, er derefter blevet oprettet i Flensborg. Socialdemokraterne i Slesvig har indtaget en lignende Stilling som deres Partifæller i Flensborg.

Det er en Betingelse for at have Valgret til de kommunale Valg, at man har boet i Kommunen i tre Månedes, og for at blive opstillet som Kandidat at man har boet i Kommunen i 12 Månedes. Dette vil sige, at næsten alle Flygtninge har Valgret, og at mange Flygtninge vil kunne opstilles som Kandidater.

Den britiske Note af 9. September

I den engelske Note af 9. September siges, efter at man i de første 6 Punkter har redegjort for den sydslesvigske Forenings nye Statutter:

7. Den britiske Regering har ogsaa i videre Forstand overvejet Forholdene i Sydslesvig og den danske Regerings Syn paa disse Forhold, som det fremgaar af Debatten i den danske Rigsdag for nylig og Udtalelser, fremsat af ledende danske Personligheder.

8. Den britiske Regering har tidligere over for den danske Regering erklæret, at den ikke vilde tillade Regeringen i en Stat at fremsætte ekstraordinære politiske Krav til Fordel for et nationalt Mindretal i en anden Stat.

Paa den anden Side har den britiske Regering stadig forsikret den danske Regering om, at det er dens Hensigt at beskytte de kulturelle Interesser for det danske Element blandt den sydslesvigske Befolkning, og at overveje med Sympati ethvert Forslag, som de danske Myndigheder maatte fremsætte angaaende dette Spørgsmaal.

Den danske Regering vil formodentlig ikke nægte, at Militærregeringens Myndigheder har truffet alle rimelige Forholdsregler for at give tyske Statsborgere af dansk Oprindelse kulturelle Lettelser, som langt overgaar dem, der bliver nogen anden Kategori af tyske Borgere i det okkuperede Tyskland til Del.

Og selv om den britiske Regering ikke anerkender den danske Regerings formelle Ret til at intervenere til Fordel for det danske Element i den tyske Befolkning i Sydslesvig, har den dog været i Stand til at imødekomme nogle af den danske Regerings Ønsker paa andre Omraader end det rent kulturelle.

Den britiske Regering er glad over, at den har været i Stand til at yde saadan Hjælp til en Ven og Allieret, som den sætter megen Pris paa.

9. Den danske Regerings Holdning over for Spørgsmaalet om Sydslesvigske Forenings Statutter synes imidlertid at vise, at den ikke er tilfreds med disse og med de Bestræbelser, den britiske Regering har gjort for at imødekomme dens Ønsker. De Henvendelser, den danske Rege-

ring har rettet til den britiske Regering angaaende Administrationen af Sydslesvig og dens Intervention, i. Eks. ved at udpege et Medlem af det danske Indenrigsministerium til Generalsekretær for Sydslesvigske Forening, synes at pege i samme Retning.

Den britiske Regering maa derfor ud fra dette og ud fra Taler af prominente Danskere for nylig slutte, at det er den danske Regerings Ønske om at faa det danske Element i den tyske Befolkning inden for den danske Grænse.

10. Den britiske Regering er derfor parat til at overveje ethvert Forslag, enten om en Udveksling af Befolkningsgrupper eller om en Folkeafstemning, julgt af en Grænseregulering, eller om en simpel Grænseregulering uden Folkeafstemning.

Det maa i alle Tilfælde være en Forudsætning, at disse Forslag, hvilket den danske Regering nu ønsker at vælge, gennemføres omgaaende eller i den allernærmeste Fremtid for at skabe Betingelser for en god Administration og Opretholdelse af den Ro og Orden, som den engelske Regering er ansvarlig for.

11. Ud fra den Antagelse, at den danske Regerings Ønsker i Virkeligheden er som i Paragraf 9 anført, foreslaar den britiske Regering, at den danske Regering straks formulerer sine Forslag og oversender dem saa hurtigt som muligt til den britiske Regering, eftersom det behandlede Omraade ligger inden for den britiske Okkupationszone.

Den britiske Regering vil derefter overveje ethvert Forslag i denne Retning og med den danske Regerings Tilladelse tage det op til Drøftelse med de tre andre Okkupationsmagter i Tyskland, saaledes at der kan træffes Beslutning om eventuelle Skridt til at imødekomme det.

12. I alle Tilfælde — hvad enten det nu er den danske Regerings Ønske at føre denne Befolkning inden for Danmarks Grænse for Øjeblikket eller ikke, føler den britiske Regering sig nødsaget til paa ny at nægte den danske Regering

Ret til at intervenere med den Hensigt at sikre politiske Fordele for tyske Borgere af dansk Oprindelse og at insistere paa, at al Indblanding enten direkte eller gennem danske offentlige Myndigheder over Grænsen til Sydslesvig maa ophøre.

Den britiske Regering er overbevist om, at den danske Regering vil indse det urimelige i under de nuværende Omstændigheder at fortsætte med den Indblanding, hvis eneste Hensigt kun kan være Frembringelse af politiske Ændringer, som den danske Regering hidtil ikke har været villig til at anerkende.

13. Ved Fremsættelse af disse Bemærkninger har den britiske Regering udelukkende handlet i Overensstemmelse

med sine Ønsker om at opnaa en Løsning, som imødekommer den danske Regerings legitime Interesser med Hensyn til det danske Element inden for den tyske Befolkning, og som samtidig kan fjerne de Vanskeligheder, der møder Militærregeringen i Sydslesvig

Den engelske Regering vil gerne, saa snart det er den danske Regering belejligt, høre, om den er rede til at fremsætte nogle af de Forslag til Løsninger, som er antydet i Paragraf 10 i dette Memorandum, saa den nuværende Tingenes Tilstand, som er utilfredsstillende for baade den danske og den britiske Regering, kan blive reguleret.

KENDSGERNINGER OM SYDSLESVIG

er uundværlig for enhver, som ud fra en selvstændig Bedømmelse vil tage Stilling til det sydslesvigske Spørgsmaal. Det er den helt objektive, saglige Bog om Øjeblikkets mest brændende politiske Problem. Intet Forsøg er gjort paa at tage Standpunkt for eller imod, – her fremlægges alene Kendsgerninger til Belysning af Udviklingen i Sydslesvig før og efter den tyske Kapitulation. Redaktør Tage Jessen, Flensborg Avis, skriver om „Sydslesvig-Landet og Folket“, cand. mag. Helge Larsen giver en historisk Oversigt og derefter følger i Tal, Kort, grafiske Fremstillinger, officielle Erklæringer og nøgterne Referater hele det Materiale, paa Grundlag af hvilket det overlades til Læseren at fælde sin Dom. Som Afslutning bringes Udtalelser om Sydslesvig, fremsat til Bogen af samtlige de danske politiske Partier.
